

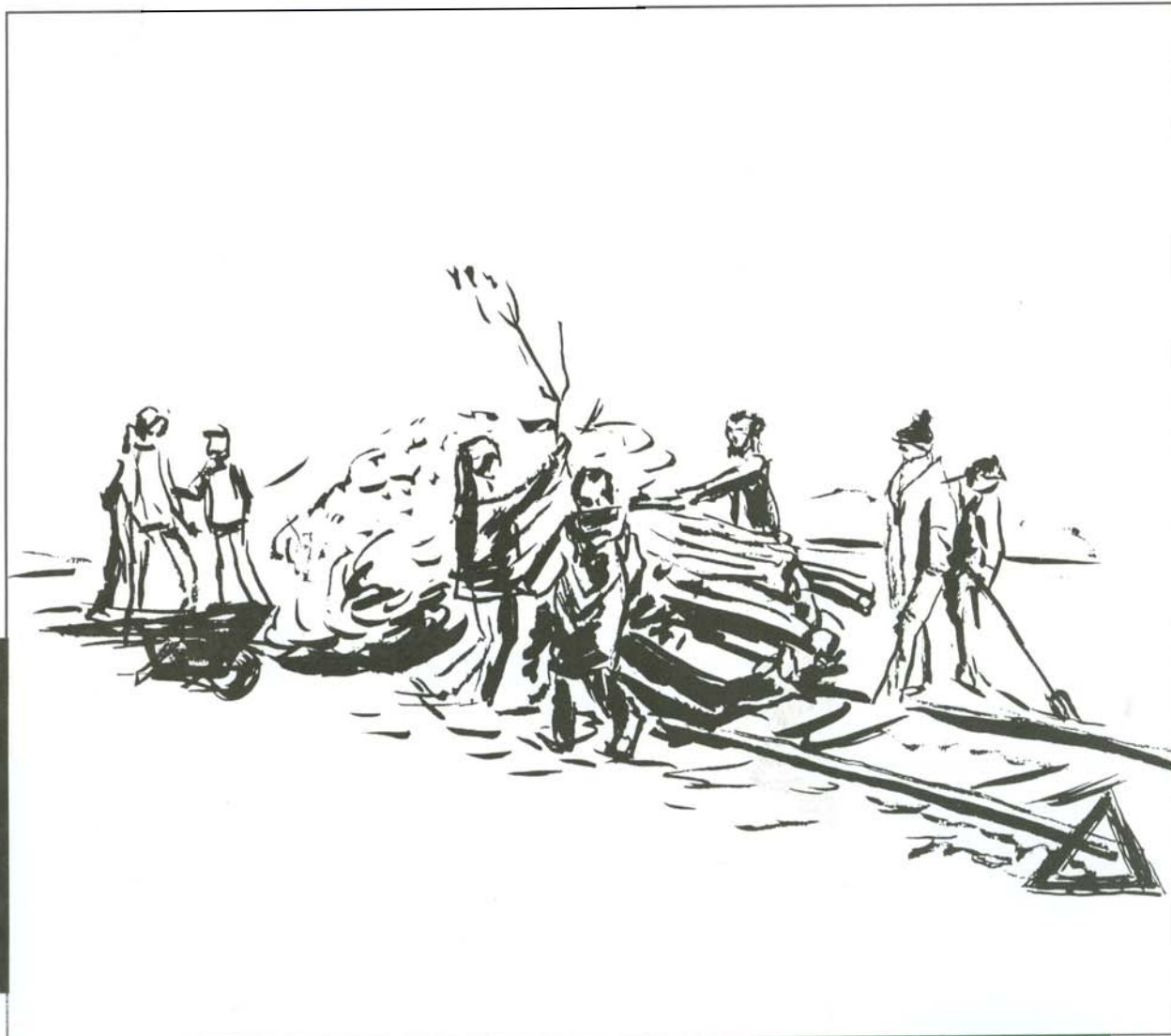
Themanummer Landschapsbeheer Groesbeek

met oa:

- * Angeldragers op de Galgenhei
- * Interview Boswachter Kruck
- * Waar sien onze Huuskletsen?
- * Weet je weetje
- * Natuur dicht bij huis

GROESBEEKS
milieu
journaal

2001-108

kennismakingsprijs 1,50 euro

Verschijningsdatum mei 2002

Inhoud

Het Groesbeeks Milieu-journaal is een uitgave van de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek en verschijnt driemaandelijks. kosten: minimaal 11,50 euro per jaar. Opgave bij het secretariaat.

REDACTIE

Henny Brinkhof
Niek Willems
Willemijn van Rooij

MEDEWERKERS

Jeske de Bekker
Ria Bredie
Britt Eikholt
Henk Eikholt
Paul van der Horst
Paul Leenders
Peter Megens
Mientje Piels
Peter Pouwels

SECRETARIAAT

Postbus 26
6560 AA Groesbeek
tel. 024-3971214
gironr. 52.75.384
bankrek. 1174.42305

DRUK

Werkenrode, Groesbeek

OMSLAG

Ingrid Claessen

Voorwoord van de redactie	1
Angeldragers op de Galgenhei in 2000 Door Peter Megens	2
Logo Landschapsbeheer Groesbeek	7
Waarom vrijwillig landschapsbeheer? Door Henk Eikholt	8
Gesprek met W. Kruck Door Paul van der Horst en Paul Leenders	9
Natuurgedicht door Mientje Piels	15
Eerste landelijke natuurbeheerdag, groot succes door Peter Pouwels	16
Onderhoudswerkzaamheden aan de spoorlijn Nijmegen-Kleef	17
Milieu Rondom door Willemijn van Rooij	18
Waar sien onze Huuskletsen Door Henk Eikholt	20
Natuur dicht bij huis (3)	22
Wie kent Groesbeek	25
Aardhommels en Landschapsbeheer Groesbeek vragen Uw hulp.	26
Natuurwandeling op de Sintjansberg door Britt Eikholt Liefde voor de natuur door Paul van der Horst	27
Weet je weetje door Jeske de Bekker	28
Jaarprogramma LBG	30

Voorwoord

Ruim twee jaar geleden werd Landschapsbeheer Groesbeek opgericht als onderdeel van de WMG. In de twee jaar heeft deze vrijwilligersgroep laten zien van onschatbare waarde te zijn voor de natuur en landschap van het Groesbeekse Buitengebied. Zij doen dat door een bonte verzameling van activiteiten.

Eén ervan is het landschapsonderhoud dat zij plegen in het buitengebied. Dat is vaak zeer nodig vanwege de jarenlange onderhoudsachterstand. Zo zijn diverse bermen van onverharde paden onder handen genomen. De opslag van struweel is verwijderd. Sommige sterk verruigde bermen zijn zelfs plaatselijk geplagd. De opslag langs de spoorlijn is verwijderd, zodat de zon weer ongehinderd kan schijnen en het typische steppeachtige spoorwegklimaat in stand blijft, zodat bepaalde planten en zonnenminnende dieren, zoals vlinders, graafwespen, bijen, hommels, sprinkhanen, spinnen en hagedissen er kunnen (blijven) leven.

Landschapsbeheer Groesbeek organiseert ook excursies. De excursies worden door de excursieleiders zeer goed voorbereid. De begeleide natuurwandelingen voldoen aan een grote behoefte, want er vaak vele tientallen mensen mee. Naar De Bruuk, De Jansberg, Klein Amerika of het Reichswald.

Alsof dat nog niet genoeg is, organiseert deze actieve club ook nog informatie-avonden. Zo is er een geweest over paddestoelen, over roofvogels en het vogelleven van de Siberische toendra.

Zelfs onderzoekingen schuwen zij niet. In dit milieujournaal vindt u een onderzoek naar het voorkomen van de huismus, de Huusklets, zoals die in Groesbeeks dialect genoemd wordt. Met deze vogel gaat het niet zo goed in Nederland. Dat lijkt ook te gelden voor Groesbeek. De oorzaken van de achteruitgang zijn nog niet geheel opgehelderd. Om te kijken hoe het de Huismus in Groesbeek vergaat, heeft Landschapsbeheer Groesbeek een onderzoek opgezet, waarbij de inwoners van Groesbeek gevraagd worden mee te helpen. In dit nummer vindt u hier meer over.

Tenslotte interviewt Landschapsbeheer Groesbeek mensen die een belangrijke functie vervullen in de natuur. In dit nummer kunnen we iets lezen over de heer Kruck, boswachter in het Reichswald.

Dit themanummer is geheel gewijd aan Landschapsbeheer Groesbeek. Het is voor het overgrote deel ook geschreven door vrijwilligers van deze groep. Het geeft een goed beeld van de activiteiten van deze werkgroep die erg veel goed werk verricht.

De redactie.

Angeldragers op de Galgenhei in 2000

Naar aanleiding van het artikel over libellen in Groesbeek heb ik mijn gegevens over angeldragers (Aculeata) in 2000 maar eens uit de la gehaald. In 2000 heb ik de Galgenhei vijf maal kort bezocht. Te weinig voor een degelijk onderzoek, maar wel voldoende om een indruk van het gebied te krijgen. Maar eerst in het kort wat angeldragers zijn. Het insectenrijk wordt in verschillende families opgedeeld, bijvoorbeeld vlinders- schubvleugeligen of vliegen-tweevleugeligen. De familie vliesvleugeligen kan in legboordragers (o.a. sluipwespen en bladwespen) en angeldragers (o.a. bijen, graafwespen, mieren) opgedeeld worden. De legboordragers zijn het meest primitief. Hieruit zijn de angeldragers geëvolueerd. De legboor werd omgevormd tot angel.

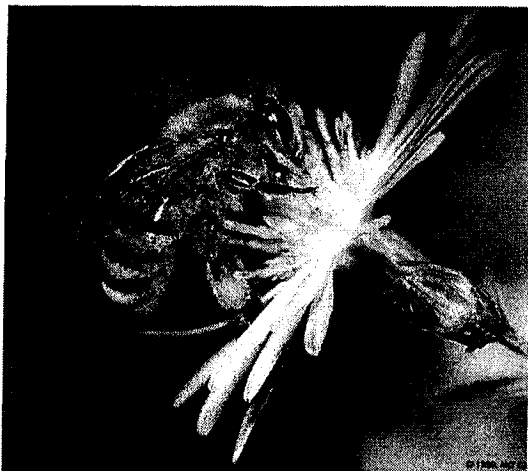
Mijn inventarisatie omvat, zoals gezegd, de angeldragers (met uitzondering van de mieren), die in verschillende subfamilies zijn in te delen.

De gevonden subfamilies zijn:

	Aantal soorten in Nederland	Aantal soorten op de Galgenhei
Apidae (Bijen)	320	18
Sphecidae (Graafwespen)	160	15
Chrysididae (Goudwespen)	30	3
Vespidae (Ploovleugelwespen)	55	2
Pompilidae (spinnendoders)	60	1
Mutillidae (Mierwespen)	3	1

Apidae: Bijen

Bijen zijn waarschijnlijk geëvolueerd uit de graafwespenfamilie. Het zijn echte bloembezoekers, waar ze stuifmeel verzamelen voor hun larven. Dit vervoeren ze naar hun nest. Bijen kunnen sociaal (bijvoorbeeld hommels) of solitair zijn. Bijen kunnen we indelen in kieskeurige soorten (oligolectisch) die maar op enkele nauw verwante soorten bloemen vliegen, of op

Honingbij (links)
Steenhommel (rechts)

zelfs maar één plantensoort (mono-oligolectisch), bijv. *Andrena fuscipes* op Struikhei). Andere nemen het minder nauw en vliegen op diverse bloemen (polylectisch). Er zijn ook een paar bijengeslachten die bloemen alleen maar bezoeken voor hun eigen nectar en helemaal geen stuifmeel verzamelen. Deze z.g. koekoeksbijen breken bij andere soorten in en deponeren in anderma's nest hun ei.

Driekwart van de bijen maken hun nest in de grond, de rest bouwt zijn nest boven de grond, bijvoorbeeld in holle stengels, muren of dood hout). Koekoeksbijen maken zelf dus geen nest. Ook hebben zij geen voorkeur voor bepaalde bloemen. Wel voor voor bepaalde bijengeslachten. *Nomada* parasiteert bij *Andrena* en *Sphecodes* bij *Lassioglossum* en *Halictus*. Alleen *Sphecodes albilabris* is een uitzondering. Deze zoekt de Grote Zijdebij (*Colletes cunicularius*) op. Ik denk dat ik deze soort wel heb waargenomen, maar omdat ik hem niet van dichtbij heb kunnen determineren, komt hij niet voor op de lijst.

Bijen zijn bijna altijd behaard. De meeste soorten verzamelen stuifmeel met de achterpoten. De Behangersbij (*Megachile*) is een z.g. buikverzamelaar. De vrouwtjes bezitten onder hun achterlijf een haarborstel. De Behangersbij bekleedt zijn nest met stukjes blad. Daar koekoeksbijen niet zelf verzamelen bezitten ze ook geen haren. Dat maakt het lastig ze als zodanig te herkennen. Meestal worden ze voor een graafwesp aangezien.

Ook het geslacht *Hylacus* is praktisch kaal. Deze groep verzamelt nog met de mond. Het stuifmeel wordt in de krop opgeslagen en in het nest weer uitgebraakt. De Tronkenbij gebruikt hars om zijn nest af te dichten.

Van alle gevonden soorten is alleen *Andrena bimaculata* zeldzaam en bedreigd. Het Rijk van Nijmegen is één van de laatste plaatsen in ons land waar deze soort nog algemeen voorkomt.

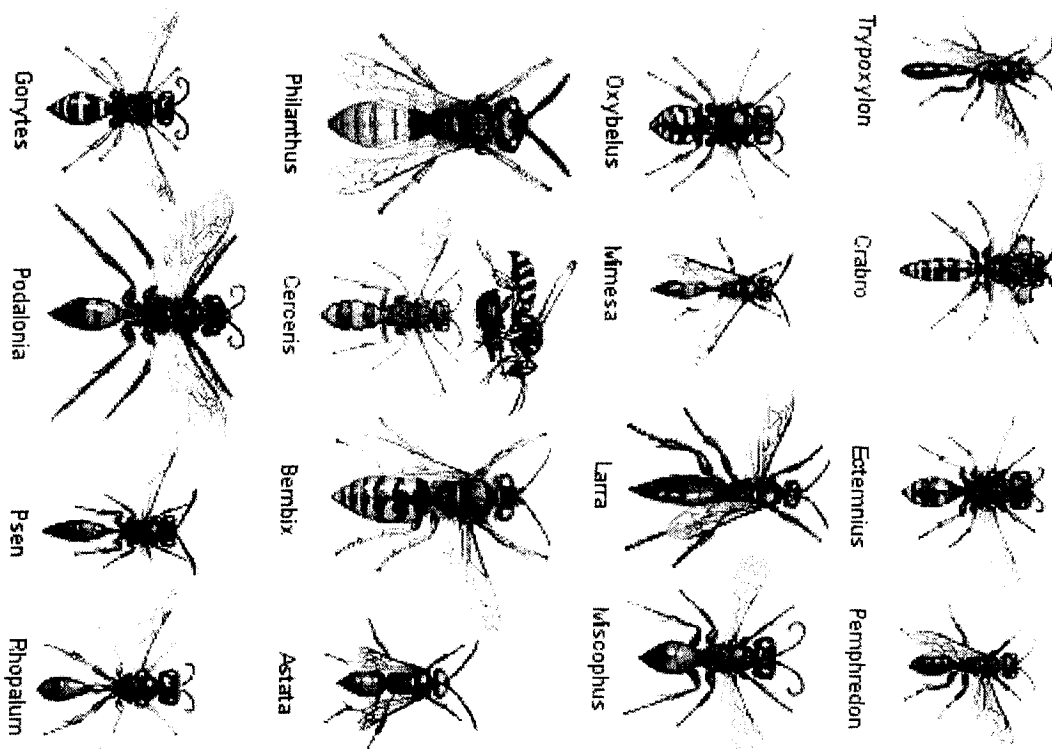
Zandbij

Geslachtsnaam		Soortnaam		nest	bloem bezoek	voorkeur
Officieel	Nederlands	Officieel	Nederlands			
Andrena	Zandbij	bimaculata	-	○	P	Struikhei
		dorsata	-	○	P	
		fuscipes	Heidezandbij	○	○	
		haemorrhoea	Roodgatje	○	P	
		fucata	-	○	P	
Heriades	-	truncorum	Tronkenbij	B	O	gele komposieten
Megachile	Behangersbij	willughbiela	Grote Bladsnijder	B	p	
Hylacus	Maskerbij	communis	Gewone Maskerbij	B	P	
Bombus	Hommel	pascuorum	Akkerhommel	○	P	
		terrestris	Aardhommel	○	P	
		hypnorum	Boomhommel	○	P	
		lipidarius	Steenhommel	○/B	P	
Sphecodes	Bloedbijen	albilabris	Grote Bloedbij	k.k.		
		gibbus	Gewone Bloedbij	k.k.		
		Nomada	wespbijen	flava	Gewone Wespbij	k.k.
flavagutta	Gewone kleine Wespbij			k.k.		
lathuriana	Roodharige Wespbij			k.k.		
marshamelle	Donkere Wespbij			k.k.		

nest: B= bovengronds
O= ondergronds
k.k.= koekoeksbij

bloembezoek: P= polylectisch
O= oligolectisch

De variatie aan angel-
dragers is enorm

Bijenwolf

Rechts: Groefbijendoder

Sphécidae: graafwespen

Graafwespen jagen op andere insecten. Die worden als proviand mee naar het nest vervoerd, als voedsel voor de larven. In elke cel van het nest wordt één eitje met proviand gelegd. De wesp verlamt de prooi, die zo levend in de cel wordt gedeponereerd. Op die manier blijft het vlees langer vers. Net als bij sluipwespen worden eerst de minder vitale delen verorberd. Een groot verschil met sluipwespen is dat de prooi verlamd in een veilig nest ligt. De meeste graafwespen zijn solitair in ons land. Bij een enkeling is een begin van sociaal gedrag waarneembaar. Ook bij graafwespen komen koekoekswespen voor, die echter niet zijn waargenomen op de Galgenhei. Alleen *Astata boops* is een zeldzame soort. In het Rijk van Nijmegen kunnen we hem echter nog regelmatig waarnemen. Bij graafwespen is ontdekt dat insecten een fotografisch geheugen hebben. Bij de bestudering van de Bijenwolf, ook gevonden op de Galgenhei zag de beroemde Nederlandse etholoog en nobelprijswinnaar Nico Tinbergen dat dit dier in het zand een nest maakte, daar een verlamde Honingbij in stopte en een eitje en

het nest daarna onzichtbaar afsloot. Na een week kwam hij terug om een verse honingbij te brengen voor de larve. Dan vond zij het nest feilloos terug. Tinbergen ontdekte dat het diertje zich daarbij oriënteerde op voorwerpjes, stokjes, steentjes ed. in de buurt van het holletje. De bijenwolf was in staat op die manier alle 'nestpatronen' die hij maakte en dat zijn er meer dan 10 langdurig in zijn geheugen op te slaan en hij wist dat hij naar verloop van tijd moest terugkeren om de larve van nieuw voedsel te voorzien.

Geslachtsnaam		Soortnaam		nest	prooi
Officieel	Nederlands	Officieel	Nederlands		
Cerceris	Knoopwespen	arenaria	gewone snuittordoder	O	snuitkevers
		rybyensis	groefbijendoder	O	bijen
Crabro	Schildwespen	cribrarius		O	vliegen
		peltarius		O	vliegen
Ectemnius		guttatus		B	vliegen
Crossocerus		ovalis		O	vliegen
		quadrimaculatus		O	kl. Vlinders
Philanthus		triangulum	Bijenwolf	O	Honingbij
Mellines		arvensis	Gewone Vliegendoder	O	vliegen
Oxybelus	Spieswespen	quatuodecumnötatus		O	vliegen
Astata	Wantsendoder	boops		O	wantsen
Lindenius		pygmaceus		O	wespen
Lestica		subterranea		O	kl. Vlinders
Psenulus		pallipes		B	bladluizen
Miscophus		ater		O	kl. Spinnen

Nest: O= ondergronds
B= bovengronds

Wat opvalt zijn de zes soorten die op vliegen leven. Hou wel in gedachten dat iedere soort wesp bij bepaalde vliegengeslachten hoort. Bijv. *Crossocerus* bij dansvliegen en *Ectemnius* vooral bij zweefvliegen en hars- en bromvliegen.

Chrysididae: Goudwespen

Goudwespen danken hun naam aan hun schitterende, metaalachtige kleuren, vooral rood, groen en blauw. Ze behoren tot de meest fraaie insecten van ons land. Goudwespen hebben een parasitaire levenswijze. Ze smokkelen hun eieren in nesten van bijen en wespen. Aangezien wespenlarven vleeseters zijn, hebben ze niks aan de stuifmeelvoorraad in bijennesten. De goudwesplarve moet wachten tot de bijenlarve het stuifmeel omgezet heeft in vlees. Dit gedrag kunnen ze ook in wespennesten tonen maar het is daar zeker geen regel. Er zijn drie soorten gevonden.

Goudwesp

Chrysis cynea	parasiet bij graafwespenfamilie Trypoxylon
Hedychrum gerstackeri	parasiet bij Cerceris rybyensis
Holopyga generosa	parasiet bij grondbewonende graafwespen

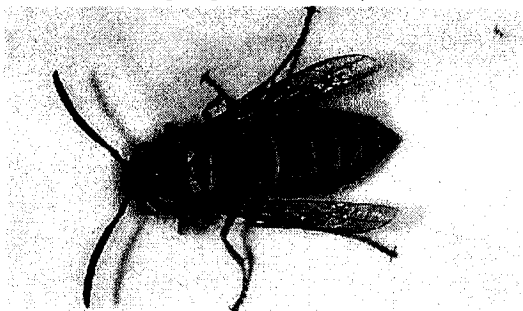
Holopyga generosa is in ons land zeldzaam, maar is zich waarschijnlijk wel aan het uitbreiden.

Van de graafwesp Trypoxylon heb ik geen soorten waargenomen, maar ze zijn dus waarschijnlijk wel aanwezig.

Vespidae: Ploovleugelwespen

Ploovleugelwespen danken hun naam aan de gewoonte de verbinding tussen voor- en achtervleugel in rust niet te verbreken en de voorvleugel eenmaal in de lengte te vouwen. Ze zijn in twee groepen in te delen: sociale en solitaire wespen. De sociale wespen zijn de bekendste wespen in ons land, beter bekend als 'Limonadewesp'. De bekende geel-zwarte irritante wespen die ons in augustus zo lastig vallen en waarover we in het vorige milieujournaal uitgebreid geschreven hebben. In ons land kennen we 11 soorten, waarvan er één is waargenomen: Vespula vulgaris (Gewone Wesp). Overigens is deze samen met de Duitse Wesp de enige van de elf soorten die ons lastig vallen.

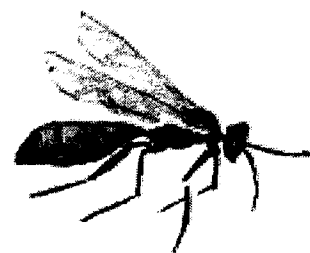
Van de solitaire wespen is één soort gevonden: Ancistroeris gazella, een algemene soort, die nestelt in muurspleten of oude kevergangen in weidepaaltjes.

Gewone wesp

Pompilidae: Spinnendoders

Spinnendoders zijn zeer laag over de grond vliegende wespen. Dat vliegen is een combinatie van lopen en vliegen. Alle spinnendoders jagen op spinnen als proviand voor hun larven. Een verschil met graafwespen is dat spinnendoders altijd één spin per nest aandragen. Graafwespen dragen 'meestal' meer prooidieren per nest aan. Ook maken de 'meeste' spinnendoders van tevoren geen nest. Vaak wordt een spin eerst verlamd om daarna op zoek te gaan naar een geschikte nestplaats. Het aantal gevonden spinnendoders was erg teleurstellend, slechts één: Anoplius viaticus, een soort die jaagt op wolfsspinnen. We moeten echter wel in acht nemen dat het terrein in het najaar 1999 pas geplagd was en dus nog grotendeels kaal en met erg weinig beschutting en daardoor ook spinnenarm. Ik vermoed daarom ook over een paar jaar zeker meer soorten aan te treffen

Anoplius

Mucillidae: mierwespen

Met maar drie soorten een kleine groep in Nederland. Eén soort Smicromyrme rufipes is aangetroffen. Dat is gelijk de meest algemene van de drie. De vrouwtjes zijn ongevleugeld en lijken op het eerste gezicht sprekend op onze huis, tuin en keukenmier. Met wat oefening zijn ze gemakkelijk te herkennen aan hun manier van lopen.

Mieren lopen meer in rechte lijnen (en volgen meestal een geurspoor) terwijl mierwespen meer zoekend rondlopen. Ook missen ze de bekende geknikte antenne's en de schubjes tussen borststuk en achterlijf. Deze soort leeft parasitair in de nesten van andere angeldragers bijv. het graafwespgeslacht *Oxybelus*, *Cerceris* en *Miscophus*.

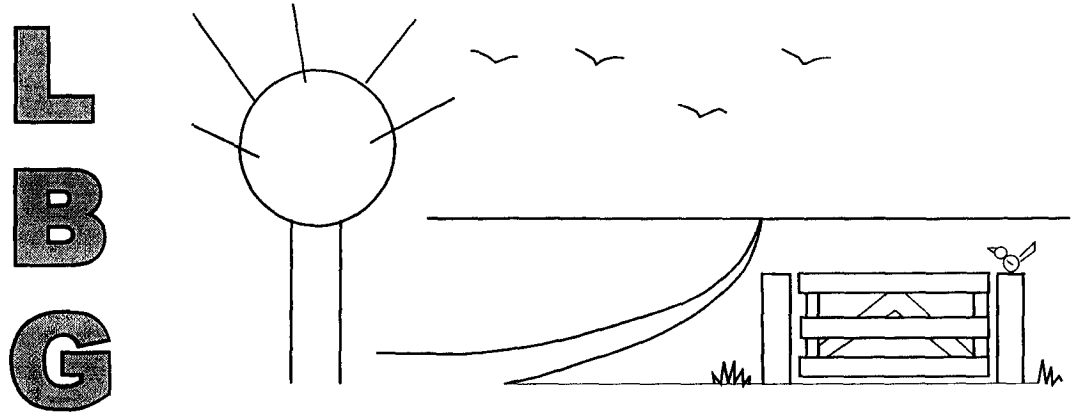
Conclusie

Ten eerste geeft deze lijst geen volledig beeld van het aantal soorten. De Galgenehei was pas geplagd en dus nog niet ontwikkeld. Over een jaar of vijf zijn er zeker nog meer soorten te scoren. Het aantal gevonden soorten valt niet tegen. Leuk is de vondst van de Heidezandbij, een

relict van de oude Glagenhei. De oude heideplukjes die her en der op het terrein liggen, waren niet erg vitaal. Het is te hopen dat de jonge hei het gaat winnen van het gras en dat er nog meer specifieke heidesoorten gaan verschijnen. De ruigte aan de kant van de Siep geeft wat extra's aan het gebied. Veel bloemen, dus nectar. De schapen houden dit stuk lekker open. Ook de zandbult bij het informatiebord is voor diverse soorten een ideale nestplaats. Ook de onbehandelde weidapaaltjes zijn een niet te onderschatte bron van nestgelegenheid.

Peter Megens

Logo Landschapsbeheer Groesbeek

Landschapsbeheer Groesbeek is een sub werkgroep opgericht op 16 januari 2000 en werkzaam onder Werkgroep Milieubeheer Groesbeek.

Deze werkgroep met als doelstelling de "mensen bewuster maken van de nog aanwezige natuur in hun omgeving" doen dit door met vrijwilligers;

- *Organiseren van educatieve wandelingen*
- *Zelf actief bezig te zijn in de natuur*
- *Houden van informatieve avonden*

Het logo van de werkgroep is samengesteld uit de volgende onderdelen:

- *"weidehek" als symbool voor het landschap.*
- *"knotwilg" als symbool voor beheer.*
- *"lijnvormig element" spoorlijn, zandpad, beek als ecologische verbindingzone.*
- *"vier vogels" als oprichters: Henk, Paul, Peter en Henk*
- *"drie planken" van hek symboliseren de drie speerpunten om de doelstelling te realiseren.*
- *"vijf takken" aan de boom zijn de vijf gidsen waarmee we in eerste instantie mee van start zijn gegaan; Henk, Peter, Paul, Michel en Paul ondertussen zijn er twee scheuten bijgekomen Lieke en Henk*
- *"vogel op paal" staat voor de roodborsttapuit (poalekes muske) en symboliseert het kleinschalige boerenlandschap.*

Waarom vrijwillig landschapsbeheer?

Onze doelstelling is om mensen bewuster te maken van de nog aanwezige natuur in Groesbeek. Nog niet zolang geleden hadden mensen veel respect voor de natuur. Ze gingen er dan ook zorgvuldig mee om, dit omdat de natuur hen veel terug gaf. De natuur voorzag hun dan ook van voedsel, medicijnen, gereedschap, enz. In de huidige tijd, de consumptie-tijd, hebben veel mensen de natuur niet meer nodig, en zijn er dus ook niet meer bekend mee. En **ONBEKEND MAAKT ONBEMIND**.

Ondertussen zijn er door allerlei oorzaken al vele stukjes natuur in Groesbeek verdwenen. De natuur die er nu nog wel is willen wij graag onder de aandacht van de mensen brengen. Dit doen wij door excursies te geven, voorlichting via radio en pers, het organiseren van thema-avonden, weidevogelbescherming, vogeltellingen, planten inventarisaties, en last but not least,

zelf actief bezig te zijn in de natuur.

Tijdens een excursie of natuurwandeling willen wij mensen leren kijken naar de natuur. Dit doen we d.m.v.: ruiken, voelen, proeven en luisteren. Er worden spannende verhalen verteld, die blijven goed hangen. Het ontstaan van het landschap krijgt de aandacht, evenals de cultuurhistorie. Mensen beter laten kijken wil zeggen, **ZIEN**. We hopen dan ook dat mensen meer inzicht krijgen in het samenspel en de samenhang van dieren, bloemen, mensen, insecten. Kortom de natuur waarin wij leven. Ze gaan dan hopelijk ook **INZIEN** dat het de moeite waard is om je in te zetten voor de natuur. Wij hebben er niet alleen nu profijt van, maar ook de volgende generatie zal er van kunnen genieten.

Op de zaterdagen dat eraan landschapsbeheer word gedaan, zijn we lekker in de buitenlucht

bezig. Binnen beheer en onderhoud snoeien we houtsingels, maaien bermen, hangen nestkasten voor vogels op, hooien grasperceeltjes, maken we takkenrillen, enz. Dit doen we omdat **GOED VOORBEELD DOET VOLGEN**. En natuurlijk kunnen we nog mensen gebruiken die actief bezig willen zijn in de natuur, vele handen maken licht werk. Als vrijwilliger bezig zijn heeft een aantal voordelen;

Lekker gezond buiten zijn,

Kennis opdoen over planten en dieren;

Een bijdrage leveren aan de zorg voor het Groesbeekse landschap

'Werken voor de natuur,

Volop genieten van de natuur,

Direct resultaat zien,

Lichamelijk werk verzetten in de buitenlucht,

De natuur in je eigen omgeving ontdekken.

Heb je interesse, bel een van onze mensen.

Je kunt je natuurlijk ook aanmelden om eens een keer mee te lopen om te inventariseren. Ik denk b.v. aan een vlindertelling langs de spoorlijn.

Met natuurlijke groet Henk Eikholt.

Gesprek met W. Kruck.

Vrijdag 15 maart hebben Paul van der Horst en Paul Leenders een gesprek gehad met boswachter Kruck. Dit n.a.v. de natuurgidsencursus die zij samen met Michel Rouw volgen bij IVN- Nijmegen en waarbij ze samen als eindopdracht een fietstocht in en rond Groesbeek voorbereiden. Omdat hierbij ook de zoom van het Reichswald wordt aangedaan vonden ze een gesprek met een van de boswachters van dit uitgestrekte bosgebied voor de hand liggen. Tijdens dit gesprek kwamen er enkele interessante wetenswaardigheden boven tafel die zij de lezer van het milieujournaal niet willen onthouden.

Achtergronden van de heer W. Kruck.

Het eerste wat opvalt tijdens een gesprek met Kruck is zijn zeer goede beheersing van onze taal, Bernard kan er een puntje aan zuigen. Het zal ongetwijfeld aan zijn interesse voor onze taal en cultuur liggen, maar het tekent ook de mens Kruck.

Hij heeft een opleiding tot vakingenieur gehad aan een vakhogeschool. Na deze studie kun je terecht in een bos van een privé-persoon. Wil je in staatsdienst dan moet je nog een jaar stage lopen in combinatie met een aanvullende opleiding. Wil je nog hoger dan kun je naar de universiteit, dit is voornamelijk een studie op financieel en/of juridisch gebied. Na zijn afstuderen, 40 jaar geleden, heeft Kruck een tijdje gewerkt in Beieren, een grootschalig bosgebied met oude en hogere bomen, zeker net na W.O.II. Begin 1978 is hij hier komen werken, op dit moment als districtshoofd oftewel "förster" waarbij hij verantwoordelijk is voor het beheer van ongeveer ¼ deel van het Reichswald, dus zo'n 1200 ha. Hij woont in de mooi gelegen boswachterwoning "Nergena Nord" aan de Gennepeweg.

Gebruik van het bos.

In Duitsland kent men nog veel privé bos (Privatwald). Daarnaast kan bos in bezit zijn van een gemeente (Körperschaftswald), een deelstaat (Staatswald) of van het rijk (Bundeswald).

Alle bossen hebben één ding gemeen, ze zijn vrij te betreden en je mag bijna overal lopen, dit is een oud Germaans recht. Een uitzondering vormen de wildweiden die her en der verspreid in het bos voorkomen. Al fietsend zijn alleen de vaste, echte wegen vrij om te bereiden. Het betreden van het bos is op eigen risico, de drukkere wegen en de wandelroutes worden wel goed in de gaten gehouden omdat hier de beheerder verantwoordelijk is voor de veiligheid. Dit heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat op de helling bij de Holleweg recent enkele grote beuken en eiken zijn gekapt omdat ze gevaar dreigden te gaan vormen voor het verkeer.

Al het bos in Duitsland is productiebos, een goede opbrengst van het hout is een vereiste. Om mooi recht hout te krijgen wordt er dicht aangeplant en regelmatig gedund. Dit gebeurt ongeveer om de vijf jaar. Het hout wordt verkocht, veelal aan de firma Horn uit Duisburg, er staat dan "Hor" op de stammen. Dit bedrijf maakt er spaanplaat van. Omdat dit bedrijf geen grote opslagplaats heeft laten ze het hout zolang mogelijk in het bos liggen en halen het pas op als ze het nodig hebben en dan nog alleen per volle vracht. Dat er daarbij wel eens een stapel vergeten wordt spreekt voor zich en dat ergert Kruck behoorlijk. Hij krijgt dan het verwijt van de burgers dat hij het hout laat verrotten in het bos, terwijl het zijn hout niet meer is.

Het dunnen van het bos gebeurt meestal

Het Reichswald bestaat voor een groot deel uit uit saai exotisch naaldhout, dat bedoeld is voor houtproductie.

machinaal. Eerst gaat Kruck het bos in met een spuitbus en merkt de bomen die geveld moeten worden. Hij let daarbij op de boomsoort, de plaats en of er een roofvogelnest zit. Ieder jaar krijgt hij een kaart van Gerard Müskens met de aanwezige nesten. Hij zorgt er dan voor dat bomen in de buurt van het nest óók blijven staan. Zogenaamde toekomstbomen worden vrijgezet.

Kruck had al vrij vroeg in de gaten dat dood hout belangrijk is voor een goed bosbeheer, ook voor hem geldt: "dood hout is biologisch goud". Hij ringde al bomen toen dat in Duitsland nog niet gemeengoed was. Dit levert staand dood hout op en dat is nog waardevoller als liggend dood hout, vooral loofhout. Staand dood hout naast paden wordt weggehaald als er gevaar dreigt. Het percentage dood hout in het Reichswald is onmiskenbaar toegenomen, een streefpercentage is er niet. De laatste jaren blijven meer takken en grotere toppen na velling achter in het Reichswald. Gedeeltelijk is dit het gevolg van het machinaal vellen. De machine slaat verdikkingen op de stam over en die blijven dus achter in het bos. Bovendien is de machine ingesteld op een bepaalde stamlengte en dat levert dus ook meer restafval op. Ook velt de machine over het algemeen hoger van de grond omdat de verdikte voet van de stam niet gezaagd kan worden. Er blijven dus hogere stobben staan, ideaal voor spechten.

Dood hout met spechtenholen.

Het afval van de fijnspar wordt wel verwijderd vanwege gevaar van verspreiding van de dennenscheerder.

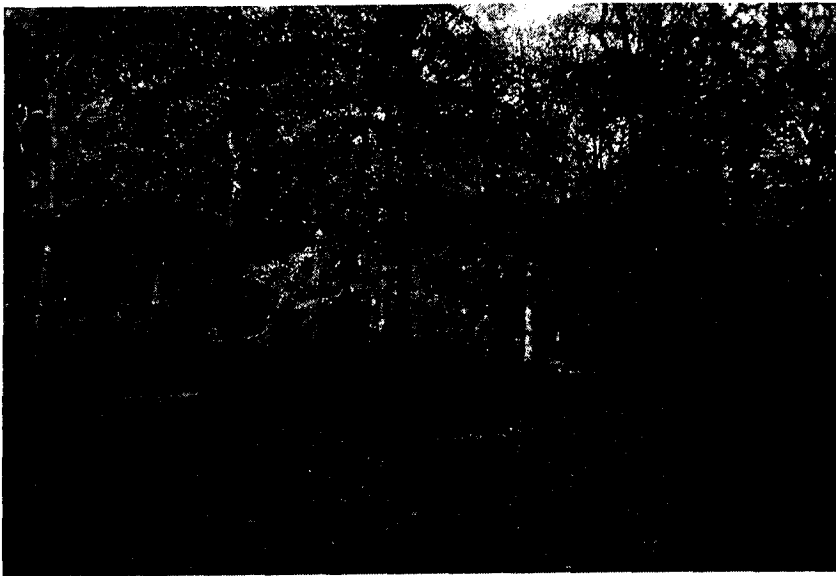
Een groot nadeel bij het kappen van bomen, zeker het machinaal kappen, zijn de na de tweede wereldoorlog achtergebleven loopgraven in het bos. Het kost veel tijd en moeite om daar te werken. Bovendien levert de achtergebleven munitie gevaar op en het kost veel geld deze te verwijderen. De granaatscherven die achtergebleven zijn in de oudere bomen zijn een ander probleem. Menige zaag is er op stuk gegaan. Er wordt bij deze bomen dan ook eerst met een detector langs de stam gelopen voor er gezaagd wordt. Helaas worden dieper gelegen scherven niet altijd opgemerkt. Het uitdunnen van stukken bos door particulieren gebeurt steeds minder, een gevolg van steeds hogere veiligheidseisen.

Naast machinaal vellen worden veel bomen door de 30 bosarbeiders die werkzaam zijn in het Reichswald handmatig geveld. Het zijn stuk voor stuk vaklui maar helaas eigenlijk te duur voor dit werk. Na 15 jaar is er echter ontslagbescherming en daarom wordt er zoveel mogelijk van hun vakkennis gebruik gemaakt.

In het verleden zijn er wat proeven geweest in het Reichswald om kleine stukjes te beplanten met bijvoorbeeld Thuja of Mammoetboom. Dit is o.a. gebeurt naast de Gennepweg. Doel was om te bekijken of deze bomen waarde hadden voor de houtproductie.

In het Reichswald liggen enkele stukjes heide, bijvoorbeeld op de Drüllerberg en de Brandenburg. Deze zijn aangelegd door Kruck omdat hij hier waarde aan hecht. Het liefst zou hij een kleine uitbreiding zien maar dit moet dan wel haalbaar zijn. Aangezien hij in oktober met pensioen gaat is de toekomst van deze veldjes voor o.a. "Eidechsen" (hagedissen) ongewis.

Het met behulp van een helikopter uitstrooien van kalk boven het Reichswald zal ook in de toekomst plaatsvinden. Het resultaat is pas na tientallen jaren zichtbaar, eerst profiteren de bramen die oppervlakkig wortelen en dus explosief toenemen, maar na tientallen jaren bereikt de kalk de dieper gelegen wortels van de bomen en hopelijk zal de verzuring daarmee tegen gegaan worden. De kalk die gestrooid wordt is gemalen mergel, dus kalkgesteente en wel in een laagje van hooguit 1 mm. Zou er een grotere hoeveelheid gestrooid worden dan komt het nitraat vrij dat in het grondwater zit en dat zou funest zijn voor het drinkwater dat op grote schaal in het Reichswald ge-

Het Reichswald kent ook prachtige, oude beukenbossen.

wonnen wordt. Het nitraat is in het grondwater gekomen door overbemesting van de landbouwpercelen tussen het Reichswald en Goch. Omdat het grondwater stroomt in de richting van Kranenburg komt dit vervuilde grondwater ook steeds meer richting Reichswald. Een gevolg is dat de drinkwaterputten steeds verder richting Kranenburg geslagen worden omdat daar nog relatief schoon grondwater te winnen is.

De dieren van het Reichswald.

Het Reichswald ligt in een intensief landbouwgebied, een unieke situatie in Duitsland. Achter Wesel bijvoorbeeld ligt een stuk bos met afwisselend weilanden waar "rotwild" zonder rasters rond kan lopen zonder schade te veroorzaken. De ligging van het Reichswald heeft echter wel als nadeel dat de beesten uit het bos vrij het landbouwgebied in zouden kunnen. Om dit te voorkomen zijn in 1900 de eerste hekken om het Reichswald verschenen.

Wilde Zwijnen

In de Duitse wet staat dat de bosbeheerder verantwoordelijk is voor een gezonde wildstand, dit kan alleen bereikt worden door het plaatsen van rasters. Na de M.K.Z.-uitbraak vorig jaar in Nederland ging het Reichswald op slot, dit om te voorkomen dat de wilde varkens in het Reichswald geruimd zouden moeten worden. Dit zou een ramp zijn.

Omdat het Reichswald vanaf Nederland niet meer ingegaan kon worden heeft men meteen gekozen voor een wat ander beleid ten aanzien van betreding van dit bosgebied. Voortaan zullen er alleen nog poorten open zijn in de nabijheid van parkeerplaatsen of in belangrijke fietsverbindingen, bijvoorbeeld de Genneperweg. Volgens Kruck gaan de meeste mensen toch met de auto naar het bos en dus is één poort in de nabijheid van een parkeerplaats voldoende. Dit komt de rust in het bos ten goede.

De hekken rond het bos mogen dan helpen tegen het "rotwild" (ree en edelhert) en varkens,

er zijn echter ook dieren die er onder door gaan. Vooral de das is hiervan een voorbeeld. Volgens Kruck liggen in het gebied dat hij onder beheer heeft vijf bewoonde dassenburchten.

De oudste ligt op de Drüllerberg en is zeker honderd jaar oud. Volgens hem is de laatste jaren door Försters geen das geschoten, wel door particulieren die de das schadelijk vinden.

Tijdens kapwerkzaamheden met de machine probeert Kruck de burcht te beschermen door het plaatsen van afzettingsslint. Jaarlijks vind een inventarisatie plaats door iemand uit Grafwegen.

Een andere inventarisatie vind plaats door Gerard Müskens en Ronald Zollinger en wel van broedende roofvogels met de nadruk op havik, sperwer en wespendif en in mindere mate buizerd. De gegevens gebruikt Kruck voor nestbescherming.

Het Landesamt Öcologie (L.Ö.B.F.) inventariseert nog meer diersoorten zoals amfibieën.

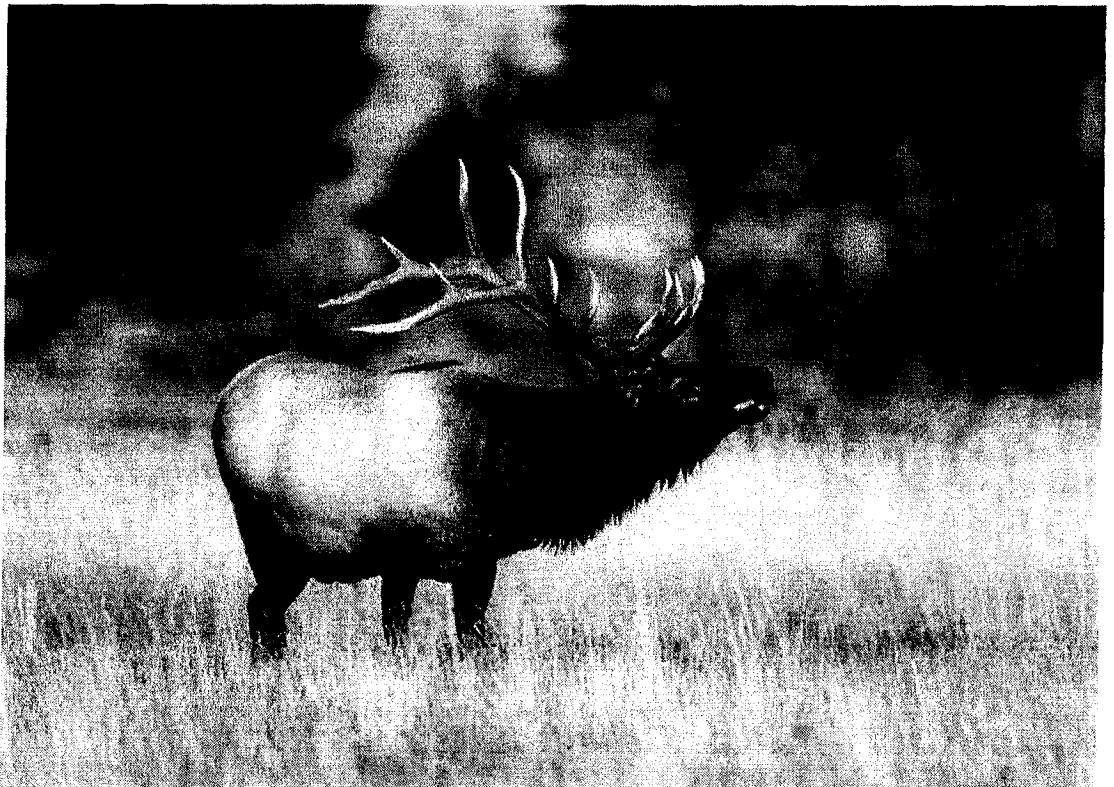
Over de mieren in het Reichswald is nog wel iets meer te vertellen. Na de tweede wereldoorlog was dit bos verworden tot een steppe door kaalkap en verwoesting. De voor de oorlog nog aanwezige mieren waren zo goed als verdwenen. De universiteit van Beieren was op dat moment op zoek naar een gebied om het verplaatsen van mieren uit te proberen. Elders in Duitsland werden mieren uit een volk gehaald waarvan bekend was dat er meer koningin-

nen aanwezig moesten zijn, de kans op een koningin bij de weggehaalde mieren was dan groter en bovendien werd de schade voor het achterblijvende volk tot een minimum beperkt. Op 1000 plaatsen nabij Kranenburg werden deze mieren uitgezet. Dit gebeurde door om de 50 meter bij een stobbe van grove den, fijnspar of eik een volk neer te zetten. Het bleek echter al snel dat de mieren vanzelf naar de zuidrand trokken omdat het daar droog was en de zon het meeste effect had. Ook bleek dat adelaarsvaren een nadelige invloed had, het geeft teveel schaduw en het afstervend loof dat op het nest ligt gaat schimmelen. De eerste jaren werden de nesten beschermd met gaas tegen o.a. groene specht. Dit was echter erg kostbaar en bovendien lastig voor de bosbouwers. Later is er gebruik gemaakt van nylon, maar daar hingen regelmatig dode roodborstjes en eekhoorns in. Daarom werd in ongeveer 1980 (dus 30 jaar nadat de proef startte) besloten om het plaatsen van bescherming om de nesten achterwege te laten. Op dit moment blijkt dat de mieren een voorkeur hebben voor de zuidranden van percelen met fijnspar en in mindere mate eiken. Het valt Kruck op dat de nesten af en toe binnen twee weken wel twee keer zo groot zijn geworden, terwijl er ook nesten zijn die plotseling weg zijn doordat de mieren vertrokken zijn naar een andere locatie.

De jacht.

Gedurende twee dagen per jaar is het Reichswald afgesloten vanwege jacht op het teveel aan wild. Deze afsluiting is nodig voor de veiligheid van de bezoeker. De jacht vindt plaats d.m.v. drukjacht. In kleine groepjes gaan drijvers, vooral bestaande uit bosarbeiders, met een hondje een gebied in gedurende ongeveer twee uur. Ze lopen wat door dat gebied heen en verplaatsen zo het wild voor zich uit, richting een jager. De jagers zitten op een veilige afstand van elkaar in een groot gebied. De jagers zijn in dienst van de beheerder of zijn aanwezig op uitnodiging waarvoor zij wel moeten betalen. Kruck vindt deze methode beter als de jacht vanaf een hoogzit, de verstoring blijft beperkt tot hooguit twee dagen. Niettemin wordt er ook gejaagd vanaf hoogzit, de dieren kunnen dan goed bekeken worden zodat er selectief geschoten kan worden. De jagers betalen voor deze vorm van jacht. Het aantal stuks "rotwild" in het bos is zeer moeilijk in te schatten. Tellingen zijn moeilijk, het beste is de kalfjes te tellen in mei. Ook kun je met een bepaalde formule terug rekenen n.a.v. het aantal afgeschoten dieren. Ook is het belangrijk te letten op de reactie van het bos, is er veel vraat dan zijn er veel dieren en moet er afschot plaats vinden. Op dit moment is er te weinig "rotwild" en dus zal het afschot de komende jaren beperkt blijven.

Een oeroud hulpmiddel om varkens te lokken is het smeren van teer op bomen. Het teer

wordt gemaakt van beukenhout en varkens zouden er verzot op zijn. Een andere methode om dieren te lokken is het uitleggen van voer als maïs en hooi. Dit gebeurt bijvoorbeeld in een stukje privé bos achter "Auf dem Hövel". Daar is ook wit zand op de grond uitgestrooid zodat de sporen van de dieren goed gezien worden. De soort en het aantal kan dan ingeschat worden. Hierna vind afschot plaats, de jager is dit overigens verplicht bij aangerichte schade in het landbouwgebied.

Op sommige plaatsen vind je ook likstenen op een paal van ongeveer twee meter hoog. Dit is noodzakelijk als aanvulling van mineralen, vooral voor de vrouwtjes. De beesten likken het vocht op dat langs de paal naar beneden loopt. De stenen zijn er in diverse kleuren.

De toekomst van het Reichswald.

Op onze vraag of hij zijn licht kan laten schijnen over de toekomst van het Reichswald, mede gezien toekomstige ontwikkelingen als "ketelwald", zegt hij dat hij daar niets in ziet. Als je een vorm wilt als voor ogen staat bij de werkgroep "Ketelwald" zul je eerst alle mensen uit het gebied moeten verwijderen.

In het Reichswald zelf zullen geen dieren worden uitgezet. Dieren die zich spontaan vestigen zijn welkom, behalve wat Kruck betreft de Marderhund (Wasbeerhond), en de Wasbeer. Deze zijn al gesignaleerd in Sauerland en de verwachting is dat ze hierheen zullen komen. Er zullen dan maatregelen genomen worden.

Er zullen wel bomen worden aangeplant. Na de oorlog is in grote hoeveelheden grove den aangeplant (20 % van alle bomen is den), deze boom hoort hier niet omdat de bodem te goed is en de boom daardoor te snel groeit. Grotere kapvlakten met deze boomsoort zullen vervangen worden door beuk en in mindere mate eik (deze is erg duur). Op de stuwwalrug kan wat grove den behouden worden, naast Oostenrijkse den. De voorkeur heeft echter de Douglas. De fijnspar zal beslist niet meer aangeplant worden. De Amerikaanse eik daarentegen zal wel aangeplant worden, hij levert uitstekend hout op en groeit goed. Bovendien eten herten niet snel van de schors. De eerste 15 jaar zal de nieuwe aanplant worden ingerasterd ter bescherming tegen vraat (dit gebeurt nu ook al), na deze periode is de schors hard genoeg en kan het hek weg.

In Duitsland heeft men een wat ander beleid wat betreft verwijdering van niet-inheemse

bomen dan in Nederland. Is men in Nederland nogal rigoureuus en verwijdert bijvoorbeeld prachtige tamme kastanjes en Amerikaanse eiken zonder echte noodzaak, in Duitsland kijkt men meer naar de opbrengst van een te verwijderen boom. Men wacht liever met kappen tot de boom groot is omdat hij dan het meeste opbrengt. Er zal dus een langere tijd overheen gaan voordat uitgezet beleid in Duitsland zichtbaar resultaat heeft. Kruck verwacht echter tussen nu en 2070 jaar een heel ander Reichswald. Na 70 tot 80 jaar is de grove den zo groot dat je er beuk en eik onder kunt planten, dit is dus over 20 á 30 jaar. Na kappen van de den is deze aanplant dan al van een aardig formaat. Er zal ook lariks aangeplant worden in een menging met andere boomsoorten. De douglas laat zich minder goed mengen. Verder zullen er ook nog enkele Amerikaanse soorten den aangeplant worden, dit in het kader van experimenteren met andere boomsoorten. Volgens Kruck zal het Reichswald dus steeds mooier worden. Ook de aanwijzing van zeven gebieden tot "naturschutzgebiet" zal hieraan bijdragen. Als laatste is de Geldenberg hiertoe aangegeven, waardoor nu in totaal 1600 ha. tot deze beschermde natuur gerekend mag worden. In deze gebieden zullen alle uitheemse boomsoorten verwijderd worden, maar ook hier pas als ze groot genoeg zijn.

Wildwal langs Grafwegener Strasse.

Sedert een drietal jaren worden de beuken die langs de Grafwegener Strasse op een oude wildwal staan afgezet. Men is begonnen bij de Ketelstraat en werkt richting Grafwegen waarbij ieder jaar een bepaald stuk wordt meegenomen. Kruck vertelde dat hij daar al mee begonnen was toen hij net in het Reichswald was aangesteld. Hij is toentertijd in Grafwegen begonnen, maar zijn werkzaamheden lokten veel protest uit bij de Kranenburgse gemeenteraad. Hij besloot te stoppen en een collega van hem heeft het nu voor elkaar dat het werk na ruim 20 jaar afgemaakt kan worden.

De wildwal is eigendom van de gemeente Kranenburg en is een oud overblijfsel uit vroeger tijden. Deze wallen hadden een tweeledig doel. Ze dienden als perceelsafschieding en als veekering, namelijk om het vee uit het bos te weren. De wallen werden opgeworpen door aan twee kanten een greppel te graven en de uitgekomen grond tussen de twee greppels te deponeren. Er ontstond zo een greppel met daarachter een heuvel en daarachter weer een greppel. Op deze heuvel werd een

dichte haag van beuk en/of eik geplant. Om de 10 á 15 jaar werden deze afgezet en het hout dat er afkwam diende als boeren-geriefhout voor gereedschap, brandhout etc. Omdat er na de oorlog steeds minder mensen gebruik maakten van het hout raakten de wallen in verval. Er werd niet meer gekapt en de bomen groeiden te ver door, waardoor er gevaar ontstond voor het verkeer. Dit gevaar zal er mede toe geleid hebben dat dit oude stukje cultuurhistorie nu hersteld kan worden. Hoe het er uit gaat zien kun je zien aan het einde van de Ketelstraat waar men drie jaar geleden begonnen is met kappen en de bomen weer flink uitlopen. Het snoeien gebeurt door particulieren die er voor betalen en het waardevolle kachelhout mogen behouden.

De afkomende takken worden gesnipperd en verwijderd. Kruck neemt tegelijkertijd een strook in het bos mee zodat daar weer struiken kunnen opgroeien zodat de bosrand wat minder abrupt wordt. Het werk stopt eind februari om verstoring van broedende vogels te voorkomen.

In de buurt van deze wildwal vinden we net voor Grafwegen een oude schuur naast wat fruitbomen. Deze schuur is "Nergena Süd" en behoort tot de woning van Kruck. De naastgelegen boomgaard wordt beheerd door hem en hij heeft daar ook wat nieuwe fruitbomen geplant.

Paul van der Horst
Paul Leenders

Surf eens naar <http://wmg.ontheweb.nl>

BON

**Ik geef me op voor het Groesbeeks Milieu-
journaal:**

naam.....

adres.....

woon-

plaats.....

(U betaalt met een acceptgiro of een incasso-formulier, die u krijgt toegezonden)

Natuurgedicht

Verslag in dichtvorm van de wandeling door De Bruuk op 10 juni 2001,
georganiseerd en geleid door vrijwilligers van Landschapsbeheer Groesbeek

Door: Mientje Piels

*Het was op de radio en het stond in de krant te lezen,
Er zou 'n natuurwandeling door de Bruuk wezen.
Ik zag bekenden, zoals Minie, Ceciel en nicht Angeliën,
Onze eigen Henk Eikholt en mijn 80 jarige tante Mien.
Vijf gidsen waren er, Henk, Paul, Jan en Peter,
Er was er dus nog een, maar ik weet niet meer hoe die heette.
Onze groep ging met Peter, die vol vuur,
Vertelde over zijn liefde voor de natuur.
Van de vuilboom, maakte ze vroeger klompenpinnen,
En van de sleedoorn, sneden ze worstepinnen.
De vlier werd ook veel gebruikt,
Voor proppenschieters te maken of 'n fluit.
Tegenwoordig doen ze heel duur,
En doen ze de bloemscherm zelfs in de frituur.
Ook hoorden we de lijster, de tjif tjaf en de nachtegaal,
De boerenzwaluw en de sprinkhaanrietzanger, ze waren er allemaal.
De koekoek die wel 50 eieren legt, hij doet z'n best,
Maar dan wel een voor een en in 'n ander z'n nest.
We zagen orchideeën, de lis en de moerasvergeet-mij-niet,
De violier en de wateraardbei, je weet niet wat je ziet.
De schuil- en broedplaats van de ringslang, maar geen paniek,
Veel te druk voor hem, als je hem ziet is 't uniek.
Peter wees ons op sporen van reeën,
Op de braakballen van reigers, wat ze niet verteren.*

*Tot slot, bedankt Peter en de gidsen van I.V.N en landschapsbeheer,
We hebben weer heel veel bijgeleerd.
Wij hebben genoten en hadden samen veel schik,
Mijn kleindochter Sara en ik.*

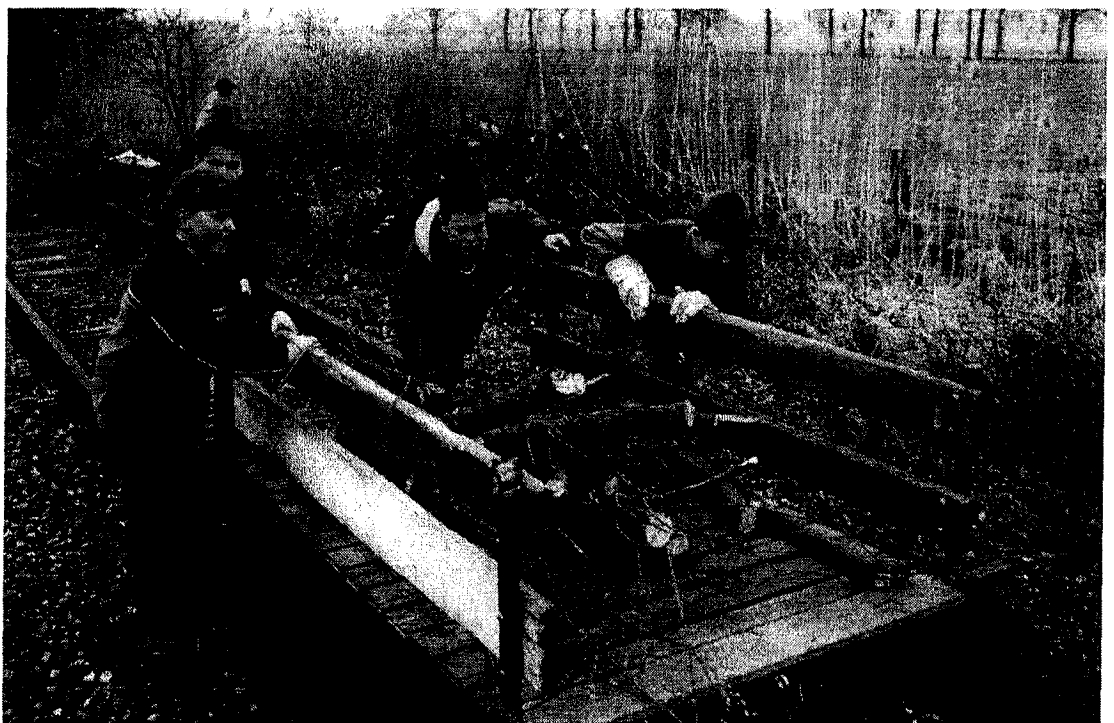
Eerste landelijke natuurbeheerdag, groot succes

Zaterdag 17 november hebben circa 35 enthousiaste vrijwilligers de handen flink uit de mouwen gestoken voor de natuur rondom de spoorlijn in het centrum van Groesbeek. De sinds 1991 opgeheven spoorlijn dreigde geheel dicht te groeien, met opslag van berken en Amerikaanse vogelkers. Hierdoor kwam er geen licht en lucht meer op de bodem waardoor een groot gedeelte van de natuur, waaronder insecten, vlinders, hagedissen, vogels etc. dreigde te verdwijnen. Bovendien was het wandel en fietspad naast het spoor nauwelijks nog toegankelijk door het oprukkende struikgewas.

Ondanks het slechte weer was er een grote opkomst van leden van de jeugdnatuurclub de Aardhommels. Samen met vrijwilligers van Landschapsbeheer Groesbeek werd in één ochtend ruim 500 meter spoorlijn opgeschoond. Voor deze werkzaamheden was een speciale lorrie gemaakt, die precies op de spoorrails paste, waarmee de afgezaagde takken gemakkelijk konden worden afgevoerd. Dit "treintje" spelen was een ware attractie voor de jeugd, waarbij om beurten iemand voor locomotief mocht spelen. Zittend boven op de berg met takken, liet de jeugd zich vervoeren naar de "losplaats" zodra de wagon gelost was, werd de locomotief gerangeerd en ging de hele meute weer terug naar de "laadplaats". Alles bij elkaar werden er die zaterdag maar liefst vijf volle vrachtwagens met wildgroei afgevoerd en is het nodige zwerfvuil opgeruimd. Hiervoor dank aan Teun van Grinsven die namens de Gemeente Groesbeek voor de afvoer van het groen heeft gezorgd. Behalve werken was er ook nog gelegenheid om "stoom af te blazen" en te "bunkeren" in de blauwe keet van het LBG. Er was gratis koffie gesponsord door de Zuidmolen en voor de jeugd was er chocomel. Gerrie Bosch zorgde voor een verrassing door spontaan enkele pakken met koek mee te brengen, die er natuurlijk ingingen als koek. Ook de publiciteit liet niets te wensen over, maar liefs vier verslaggevers, van verschillende dag en weekbladen gaven acte de present. Al met al een opgeruimde en zeer geslaagde dag die beslist voor herhaling vatbaar is.

Met dank aan allen die deze dag tot een succes hebben gemaakt.

Namens Landschapsbeheer Groesbeek,
Peter Pouwels

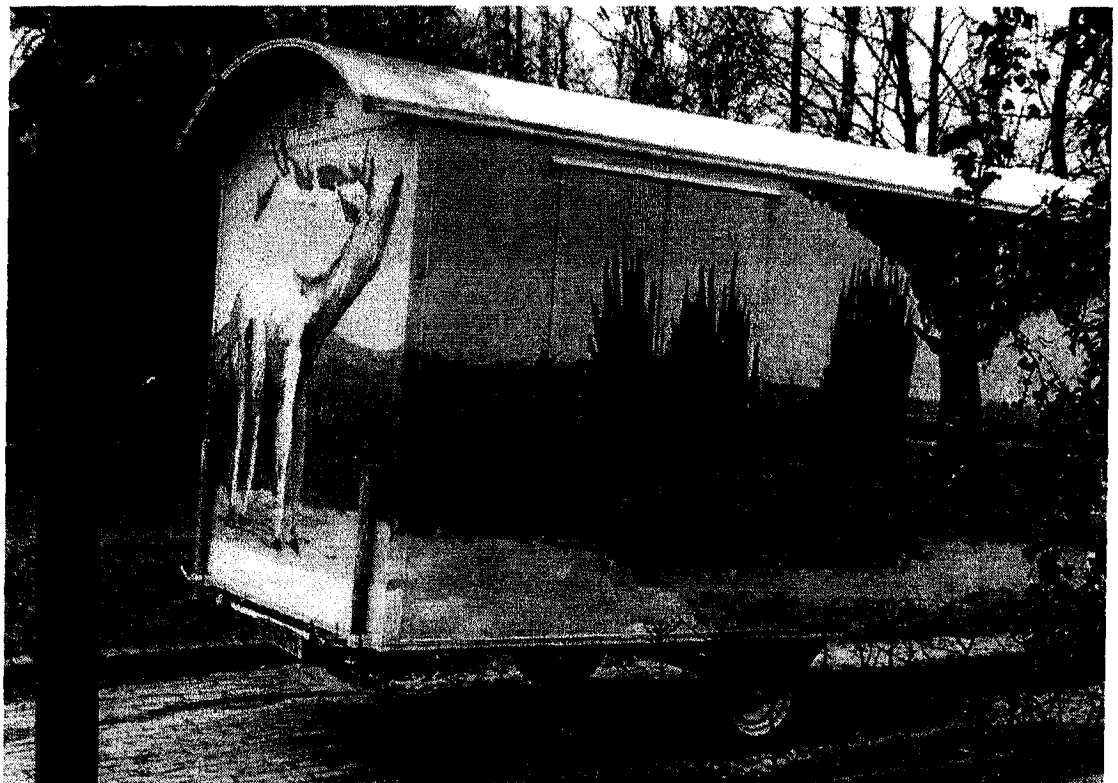
*Kinderen vervoeren snoei-
hout op een speciaal voor
de spoorlijn ontworpen
lorrie.*

Onderhoudswerkzaamheden aan de spoorlijn Nijmegen-Kleef door Landschapsbeheer Groesbeek 2001-2002

- 15-09-2001 Start met onderhoudswerkzaamheden aan de spoorlijn op het traject Cranenburgsestraat richting Boersteeg. Met de inzet van 7 volwassenen, 2 kinderen en 2 motorzagen in totaal 800 meter spoorbaan opgeschoond.
- 13-10-2001 Vanaf Manege de Horst tot aan de Boersteeg ruim 325 meter spoorbaan vrijgemaakt, inzet 5 deelnemers met 2 motorzagen.
- 17-11-2001 Landelijke natuurbeheerdag in samenwerking met de jeugdnatuurclub de Aardhommels circa 300 meter spoorlijn opgeschoond in het centrum van Groesbeek. Met behulp van 11 volwassenen en 20 kinderen circa 5 vrachtauto's vol snoeiafval afgevoerd door de Gemeente Groesbeek.
- 08-12-2001 Opruimen en verbranden van snoeihout op het baanvak Cranenburgsestraat- Boersteeg, aanwezig 12 deelnemers.
- 15-12-2001 Ingelaste dag voor het opstoken van resterend snoeihout op traject Cranenburgsestraat Boersteeg.
- 02-02-2002 Ruim 400 meter van baanvak Hulsbroek- Cranenburgsestraat opgeschoond met inzet van 8 vrijwilligers.
- 02-03-2002 Opruimen van snoeihout op het traject Hulsbroek-Cranenburgsestraat. Hout op rillen gelegd en tevens fietspad vrijgemaakt met behulp van de vrijwillige medewerking van transportonderneming van Kesteren. Aanwezig circa 11 deelnemers.
- 30-03-2002 Traject vanaf Boersteeg richting grens circa 675 meter. Hiervan 500 meter opgeschoond. Inzet 12 vrijwilligers waarvan 5 volwassenen.

Alles bij elkaar is er in acht zaterdag morgens ruim 2300 meter spoorbaan opgeschoond door de inzet van vrijwilligers van Landschapsbeheer Groesbeek.

Nieuw beschilderde schafteek van Landschapsbeheer Groesbeek.

Lopende en komende exposities in het Natuurmuseum Nijmegen

Nog tot 16 juni a.s. is er voor de fans van Kikker, de hoofdrolspeler in de kinderboeken van schrijver en illustrator Max Velthuis, een echte speel-doe-voel-kijk-en ontdek tentoonstelling. Natuurlijk staat Kikker centraal, maar zijn vriendjes Eend, Haas, Varkentje en Rat komen ook aan de beurt. Een aantal van de mooiste Kikkerprenten zijn levensgroot uitvergroot, zodat het lijkt alsof je door de bladzijden van Kikkers boeken wandelt. Ook is het huis van Kikker nagemaakt, en kun je in zijn slaapkamer heerlijk op een bed liggen lezen in de boeken van Kikker. Spelletjes zijn er: de Kikkerquiz, Kikkerborden of Kikkertwister. De schrijver Max Velthuis is winnaar van enkele belangrijke prijzen zoals de Gouden Penseel en de Gouden Griffel, en over hem kun je nog meer te weten komen op deze tentoonstelling.

Verder kan er ook naar een film gekeken worden over de winnaars van een grote Kikkerprijsvraag die gehouden werd in het Natuurmuseum.

(Geschikt voor kinderen vanaf 4 jaar)

Vanaf 30 juni tot 3 november zal de tentoonstelling "Tijger in de klas" van start gaan.

Aan bod komen de geschiedenis van het natuuronderwijs en het gebruik van natuurhistorische verzamelingen in de klas. Te zien zijn onder meer oude wandplaten, toverlantaarnplaatjes, antieke leskistjes, vloeistofpreparaten, oude schoolboeken, koloniale producten en opgezette dieren, zoals de tijger die in het blindenonderwijs gebruikt werd. Een aanrader voor iedereen die meer of minder lang geleden in de schoolbanken heeft gezeten!

Openingstijden Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstr. 121

Ma.t/m vrij. 10.00-17.00

Zo. 13.00-17.00 Zaterdag gesloten.

MILIEU RONDOM

Groene stroom: een groene keuze ...?

De Gelderse Milieukrant van februari jl. besteedt aandacht aan het thema Groene stroom. De Nijmegenaar Sible Schoene (als hoofd van het klimaatprogramma van het Wereld Natuur Fonds) verwoordt hierin een groot aantal onduidelijkheden over de productie van deze alternatieve energie:

Energieleverancier Essent kwam vijf jaar geleden met het idee Groene stroom te introduceren. Men ging er vanuit dat voor een meerprijs van 8 cent per KWH een krachtige opkomst mogelijk kon zijn. De doorbraak kwam vanaf 2000, toen publieksacties onder het motto "Laat de Noordpool niet smelten" prima aansloegen. Waren er voor deze acties ca. 3000 aanmeldingen per maand, hierna zo'n 10.000. Het afgelopen jaar gaat het nog sneller, omdat de prijs sindsdien nauwelijks nog hoger is dan de gewone stroom.

De vrije markt betekent dat we overspoeld worden met reclame (over boeren met windmolens die het "ook voor het milieu doen" bv). Ondertussen is 95 procent van alle stroom nog helemaal niet duurzaam, en van een aantal toepassingen van die 5%

groene stroom is men niet altijd zeker.

Groene stroom komt uit zon en wind maar ook uit rottingsgassen van stortplaatsen en uit biomassa zoals hout, zuiveringsslib, kippenmest en dierlijke resten.

Omdat er bij de energieproducenten weinig verschil zit in de levering van "gewone" energie is groene stroom een dankbaar object voor reclame. Die claim is volgens Schoene wel geloofwaardig voor Essent, Nuon en Delta. Maar Eneco en Remu doen er te weinig aan: Eneco moet het hebben van de verbranding van rioolslib (nogal omstreden) en beiden hebben groene stroom certificaten van andere energiebedrijven moeten bijkopen om aan hun verplichting te voldoen.

Als je het klimaatprobleem wilt aanpakken heb je ook de verbranding van biomassa hard nodig: zon en wind alleen leveren veel te weinig energie. De vraag is welke soorten biomassa acceptabel zijn. Snoeihout is schoon, hout uit verantwoord geproduceerde bossen idem dito. Maar afvalhout is vaak geïmpregneerd. Afval uit riolen, kippenmest en voedselresten komen uit een bio-industrie die niet duurzaam is, d.w.z. er gaat meer energie in dan eruit komt. Ook de

verbranding kan een probleem zijn: hout uit kolencentrales uit de jaren tachtig geven een te hoge uitstoot aan afvalgassen. Pas door het toepassen van schonere technieken mag dit soort stroom groen genoemd gaan worden.

Het aantal huishoudens met groene stroom is het laatste jaar verdrievoudigd: van 250.000 naar ca. 700.000 huishoudens. Het aanbod groeit maar langzaam, zeker voor wind- en zonne-energie. Nuon en Eneco lossen dit op door meer groene stroom te importeren. Nuon haalt zo'n 50% uit het buitenland, het grootste deel uit bestaande parken en waterkrachtcentrales. Slechts een klein deel komt uit door Nuon beheerde windparken. In feite is dit een vorm van dubbelverkoop omdat de stroom al betaald is door de (in dit geval) Duitse consument. Nuon ziet het als een tijdelijke situatie, liever zo dan nee te verkopen aan de Nederlandse consument. Het WNF vindt dat je eerst moet bouwen voordat je kunt leveren. Essent doet dat volgens Schoene wel in de goede volgorde.

De controle op groene stroom gebeurde eerst via de WNF, maar is inmiddels overgenomen door het Ministerie van Economische Zaken. Die hebben een goed systeem, waarbij zelfs per maand verantwoording afgelegd moet worden. Wel hanteert men een ruimere definitie van groene stroom en daarom is het WNF samen met andere milieuorganisaties als Green Peace en Natuur en Milieu in overleg met de elektriciteitsbedrijven om een keurmerk voor groene stroom te ontwikkelen. Daarmee wil men slib en kippenmest eruit houden, grenzen stellen aan de uitstoot van de verbrandingsinstallaties en de import beperken. Je kunt ook weer niet te ver gaan met de eisen: de producent moet er wel aan willen voldoen.

In het Informatieblad Groene elektriciteit, dat u gratis kunt aanvragen via tel. 0900-1719, staan alle punten ter vergelijking nog eens samengevat, samen met de prijsopgave van de leveranciers. Ook op de website www.milieucentraal.nl kunt u meer info vinden.

(Bron: Gelderse Milieukrant, no.1, 2002; Milieudefensie no.2, 2002)

"Greven, lotgevallen van een dassenvolk": geschiedenis van de das in het Rijk v. Nijmegen

door Jaap Dirkmaat en Geert van Moll
uitg. SUN 2001 – prijs E 18,-

De geschiedenis sinds 1820 van de dassenpopulatie in het Rijk van Nijmegen. De auteurs behoren tot de oprichters van de vereniging Das en Boom.

Een beeldend verhaal, verdeeld in zes episoden waarin steeds een drastische verandering door de mens oorzaak is dat de das teruggedrongen wordt en waar hij zich maar bij heeft neer te leggen. Het boek geeft zo tevens een ecologische geschiedenis van de omgeving van Nijmegen, die heel herkenbaar en goed leesbaar geschreven wordt. Hiervoor zorgen ook de creatief gebruikte woorden uit de dassentaal, zoals een staander (mens), ondalf (hond) en greven (dassen) met namen als Simbroch of Wendelbracht. En tot de laatste pagina's wekt het spijt en woede als er weer eens een dassenburcht vernietigd wordt. Eind jaren zeventig, toen het aantal dassen op een dieptepunt stond, kreeg de explosievenopruimingsdienst het nog voor elkaar granaten uit 1944 bij een dassenburcht met das en al op te blazen...

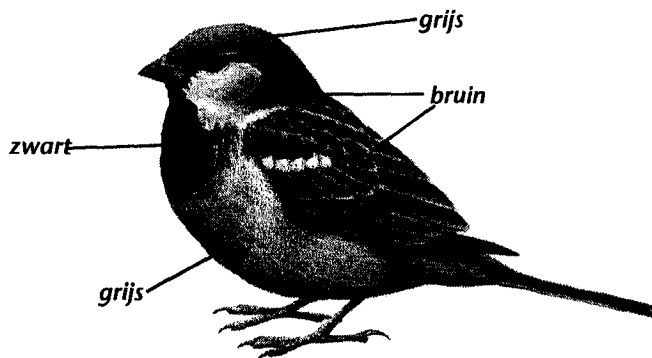
(Bron: N.en M., no.2/02 K.Dijksterhuis; Mil.def. no.2/02 B.Hermans)

Waor sien onze Huuskletsen

Wie net als wij zijn oren en ogen goed de kost geeft. Moet het zijn opgevallen dat er de laatste jaren steeds minder mussen in Groesbeek rondvliegen. Je mist het getjilp als je in de tuin zit. Ook het geluid van vogels onder je dakpannen hoor je niet meer. Je ziet geen groepen huismussen die lekker een stofbad nemen. Het is mede door onderzoek van de SOVON een gegeven dat het aantal broedparen van huismussen dramatisch is afgenomen in Nederland. Ook de KNNV heeft het afgelopen jaar inventarisaties uitgevoerd, zij kwamen helaas tot dezelfde conclusie.

Wij als LBG zijn nu zeer benieuwd hoeveel huismussen in Groesbeek voorkomen en waar ze vooral zitten. Wij vragen dan ook aan jullie om eens op de Huismus te letten en de waarnemingen aan ons door te geven. Zie hiervoor invulformulier.

Hoe komt het nu dat er steeds minder huismussen zitten? Voordat ik hier wat meer over vertel, wil ik eerst even het verschil tussen een huismus en een ringmus aangeven. In feite is het heel makkelijk een huismus heeft een grijze kruin en een ringmus een mooie chocoladebruine kruin. Verder

Huismannetje

heeft de ringmus een witte halsring. Let maar eens goed op, en je ziet het verschil heel duidelijk. Even voor de duidelijkheid, wij zijn op dit moment alleen maar geïnteresseerd in voorkomen en broedgevallen van de huismus.

Mussen zijn oorspronkelijk bewoners van rotsen. In de loop van de tijd zijn het zogenaamde cultuurvolgers geworden. Dit wil zeggen dat ze altijd in de buurt van mensen verblijven. Deze mensen zorgden er voor dat er voldoende voedsel aanwezig was. Ook vonden ze in en rondom de huizen voldoende holtes om in te broeden. Er zijn wat het voedsel betreft wel een aantal voorbeelden te geven. Het hoofdvoedsel van mussen zijn granen en andere zaden van b.v. grassen. In feite zijn mussen afhankelijk geworden van de mens. Wie van de zomer door Groesbeek rondfietst, kan met eigen ogen zien dat er bijna geen

Ringmus: mannetje en vrouwtje gelijk.

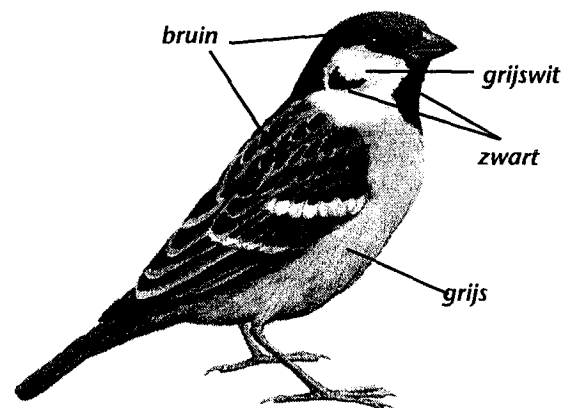
haver, tarwe of gerst meer verbouwd word. Ook de stukjes versnipperd groen in en om de dorpskernen zijn nagenoeg verdwenen. In onze eigen tuinen zijn we veel te netjes geworden. Er wordt beweerd dat de achteruitgang al is begonnen toen de melkman en groenteman, die met paard en kar door het dorp trokken, verdwenen uit het straatbeeld. Wat heeft dit nu met huismussen te maken? Nou, die paarden poepten altijd op straat, en juist in deze paardevijgen zaten veel onverteerde graanproducten. Het voedsel voor de huismussen (recycling). Nog iets wat tegenwoordig nog maar zelden word gedaan, is het uitkloppen van het tafelkleed buitenshuis. Al die broodkrumels waren juist het voedsel voor de huismussen.

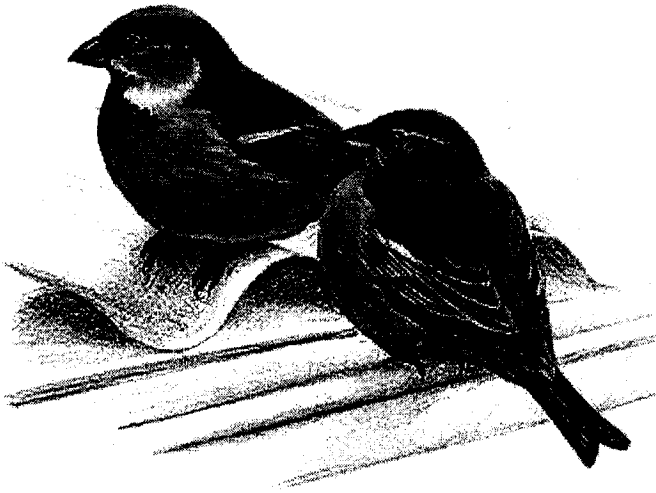
Nog even wat over de nette tuintjes. Iedereen heeft zijn tuintje beklinderd of betegeld, je vindt er geen stukje dat niet begroeit is. De kale zandplekjes die mussen gebruiken om een lekker stofbad te nemen zijn dan ook op een hand te tellen. In een wat minder opgeruimde tuin komen ook meer insecten voor. Mussen zijn zaadeters, maar hun jongen moeten gevoerd worden met insecten. Ook een gevolg van ons opruimgedrag is dat er niet voldoende nestmateriaal te vinden is. Denk hierbij aan strootjes en allerlei ander materiaal. Is dit wel voorhanden, dan komt het volgende probleem om de hoek kijken voor de huismus. Waar maak ik mijn nest? In de moderne huizen die er gebouwd worden zit nergens meer een nisje of gaatje. Zelfs onder de dakpannen kan hij niet meer komen.

Kortom er zijn een hoop redenen waarom het zo slecht gaat met de huismussen. We kunnen echter, door ervoor te zorgen dat er voldoende voedselaanbod en nestgelegenheden aanwezig is in onze tuintjes, hopen dat ze weer talrijker worden in Groesbeek.

Let dus de komende tijd goed op en geef eventuele broedgevallen aan ons door

Met natuurlijke groet Henk Eikholt.

Huisemus: links mannetje; rechts vrouwtje

Werkwijze huismussenonderzoek

Op onderstaand formulier kunt u uw gegevens invullen. Per lokatie (bijvoorbeeld uw eigen adres) kunt u één waarneming kwijt. Wilt u meerdere keren (bijvoorbeeld drie maal verspreid over 3 maanden op dezelfde lokatie huismusgegevens doorgeven) dan kunt u het best het formulier kopiëren.

Ook als u meerdere lokatie op de aanwezigheid van huismussen wilt controleren, kunt u het formulier het beste kopiëren.

Ook als u geen huismussen hebt, kunt u meedoen door gegevens over de lokatie te noteren en aan ons toe te sturen.

Bij voorbaat dank

Huisumus onderzoeksformulier Groesbeek

Naam onderzoeker:

Adres onderzoeker:

Datum waarneming:

adres lokatie:

korte omschrijving lokatie:

omschrijving huis:

omschrijving tuin:

aanwezigheid stofbadplaatsen:

soort dakpannen:

aantal waargenomen huismussen: evt. uitgesplitst in mannetjes en vrouwtjes.

Broedgeval: ja/nee ev. aantal nesten:

plaats nest(en):

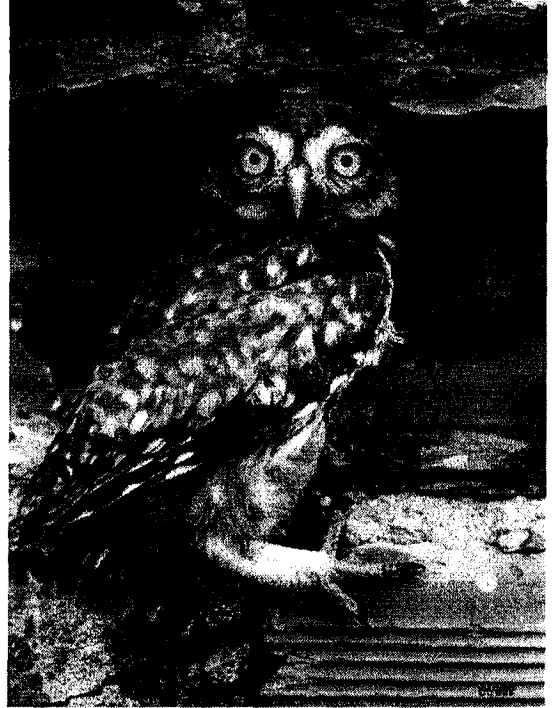
opmerkingen:

Ingevuld formulier of formulieren opsturen naar: Henk Eikholt, Reestraat 26, 6562 LK Groesbeek

Natuur dicht bij huis (3)

Natuur op het erf

Boerenerven zijn de gebiedjes, die uitermate geschikt zijn om er met wat betrekkelijk eenvoudige en goedkope ingrepen, wat meer natuur te creëren. Natuurlijk zijn er boerenerven waar onbewust al een hoop natuur aanwezig is, maar onbekend maakt onbemind. Graag wil ik wat tips geven om de natuur wat zichtbaarder te maken voor bewoners en bezoekers van de boereerven. Je kunt b.v. beginnen met het aanbieden van nestelgelegenheid voor vogels. Ik bedoel, dan de vogels die verbonden zijn met boerenerven, zoals er zijn de kerkuil, de steenuil, de roodstaart, maar ook de ploegdriever (witte kwikstaart). Iedere vogel stelt zijn eigen specifieke eisen aan zijn nestkast. De bouwtekeningen hiervan worden gratis door LBG geleverd. Een nestkast voor b.v. een steenuil, is makkelijk op te hangen in een oude fruitboom die bijna op ieder erf voorkomt. Steenuilen vangen niet alleen veel muizen weg, maar ook mollen. Ook kun je nestelgelegenheid aanbieden door snoeiafval van b.v. de erfbeplanting ergens op een verloren hoekje in een ril te leggen. D.w.z., de takken netjes op een hoop leggen, roodborstjes en heggemussen maken hier dankbaar gebruik van, om er in te nestelen. Ook egels zullen hierin gaan wonen. Als je boerenzwaluwen wilt laten nestelen, zul je invlieggaten moeten maken. Dit doe je door een raampje of een deur los te laten staan. In de balken sla je dan wat grote spijkers en het zal niet lang duren of op die spijkers zullen ze met leem hun nest gaan bouwen. Je zult hier veel plezier van hebben, want een paartje boerenzwaluwen vangt per dag ongeveer 6000 insecten weg, in of rond de stal. Om overlast van uitwerpselen te voorkomen, kun je een plankje onder het nest bevestigen. Om het voedselaanbod van vogels wat te vergroten, kun je verloren hoekjes op het erf, b.v. langs stallen en kassen laten verruigen. Maai het een tot twee keer per jaar en laat het gewas 10 tot 15 cm hoog de winter ingaan. Het maaisel moet je er wel even af harken. De kruidjes die zich hierin gaan ontwikkelen, zullen een groot aantal insecten en vlinders aantrekken. Zo zie je dat je betrekkelijk eenvoudig wat aan natuur kunt creëren. Je moet gewoon in het klein beginnen, hopelijk krijg je er dan plezier in en kun je evt. aan wat grotere dingen gaan denken.

Een steenuilenkast kun je het best ophangen in een oude hoogstamfruitboom. Heb je zelf te weinig tijd om zo'n kast te maken, of om op te hangen, neem dan contact op met ons. Als je een kast opgehangen hebt, en hij is bezet door een steenuil, laat ons dit dan ook even weten. Wij zorgen er dan voor dat de jonge uilskuikens geringd worden.

De kattenbak

Ria Bredie berichtte onlangs over haar waarneming dat slakken aten uit de kattenbak die buiten stond. Al snel bleek het daar niet bij te blijven. Andere vaste klanten waren: 3 merels (2x hij-1x zij). Het bakje stond onder de tuintafel en zij trokken zich niets van onze aanwezigheid aan. In de vroege zomertijd, zo tegen het donker worden: 2 egels. Die vraten het hele bakje leeg. Wellicht hadden ze jongen? Later in de zomer bleven ze weg. Het bakje was bedoeld voor onze zwerfkatt. Toen in augustus een tweede zwerver zich meldde, heb ik het bakje in de keuken gezet, waar zwerver 1 (Poeleke) overdag mag blijven, maar 's avonds weer naar buiten. Hij heeft een warme slaapplek in het Aardhuis. Van de zomer ga ik weer door met m'n experiment. Wie weet wie er nog meer komen. In m'n vogelhuisje komen soms eekhoorns. Ik heb vorig jaar eens bijgehouden hoeveel zaad er in de vogelkeeltjes is gegaan. 25 kg! Naast de oude boterhammen en andere

restjes, vetbollen en pinda's. Ik geniet erg van al dat gedoe om ons huis. Eénmaal zat er een Blauwborstje in het vogelhuisje. Die heb ik hier nooit eerder gezien.

Ria Bredie.

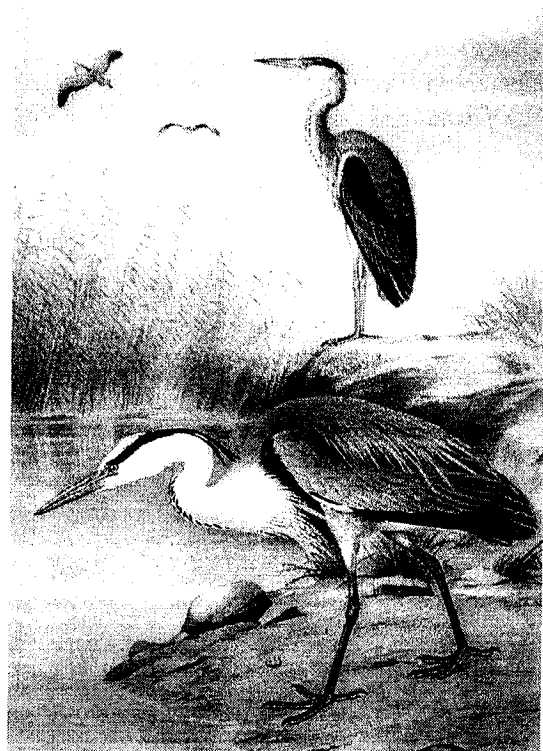
Gevonden in de sloot

Verscheidene mensen die met ons een keer hebben meegelopen met een natuurwandeling zijn al een beetje anders naar de natuur gaan kijken. Met enige regelmaat worden we aangesproken of opgebeld. Mensen melden ons dan dat ze iets bijzonders hebben gezien of gevonden. De een heeft een dode steenmarter gevonden of de Koninginnepage zien vliegen. De Koninginnepage is een zeldzame vlindersoort die af en toe in Groesbeek gezien wordt. Weer een ander heeft een dode hagedis gevonden. Wij als LBG horen graag wat er zoal in Groesbeek leeft. Alle meldingen die wij krijgen worden door ons doorgestuurd of gemeld bij de instanties die beroepsmatig bezig zijn met onderzoek van het gevonden beest. Enkele voorbeelden van zulke instanties zijn b.v. De Vlinder-

stichting, RAVON, SOVON, enz. De Vlinderstichting is zeer geïnteresseerd in de vlinders die in Nederland voorkomen. Dit omdat vlinders zogenaamde indicators zijn. Vlinders geven precies aan of het beheer van een bepaald stuk goed is. Kan het met het beheer veel beter, dan merk je dit aan de vlinders. Er komen dan alleen de algemenere soorten voor.

Begin januari kregen we een telefoontje dat er een dode reiger in de Hulsbeek lag. We zijn gaan kijken en zagen inderdaad een reiger liggen. De reiger was voorzien van een vaste voetring. We hebben hem eraf gehaald en in deze moderne tijd kun je het ringnummer via de computer melden bij het Vogeltrekstation Arnhem. Je krijgt dan een lijst toegestuurd met daarop een aantal vragen die je moet invullen. Na een paar weken krijg je dan een rapport thuis gestuurd. Het rapport van de dode reiger heb ik gekopieerd. Je kunt daarin het hele levensverhaal van de reiger lezen. Je komt te weten waar hij geringd is, wanneer, zodat je z'n leeftijd weet. Lees het rapport maar eens door en zie wat je allemaal te weten kunt komen over de dode reiger.

Heb je wat bijzonders gezien meld het dan even bij ons. We houden je natuurlijk op de hoogte van je waarneming.

Het rapport van de reiger

Wij danken u vriendelijk voor de gegevens van deze geringde vogel. Mocht u daarin een fout vinden, wilt u die dan verbeteren en het hele formulier naar ons terugsturen? LET OP: DE COORDINATEN ZIJN JUIST, DE NAMEN VAN RING- EN VINDPLAATS ZIJN SLECHTS OMSCHRIJVINGEN EN DUS NIET ALTIJD NAUWKEURIG!

>>>>> vogeltrekstation arnhem – postbus 40 – 6666 ZG HETEREN <<<<<<

RINGNUMMETR... STOCKHOLM .9280011
 VOGELSOORT... BLAUWE REIGER
 GESLACHT.... Onbekend
 LEEFTIJD Nestjong / pull / niet vliegvlug
 4 levende jongen in nest/broedsel op de ringdatum
 RINGDATUM.. May 26 2001 nauwkeurig tot op de dag
 RINGPLAATS... BERGKVARA, MAJOR
 KALMAR
 ZWEDEN/SVERIGE
 COORDINATEN.. 5625 N 1607 E

VINDDATUM.. Jan 21 2002 nauwkeurig tot op de dag
 VINDPLAATS... GROESBEEK, HULSBEK
 GELDERLAND
 NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS BAS/HOLLAND
 COORDINATEN 5146 N 0558 E
 VOGELSOORT BLAUWE REIGER
 Ring NIET ingezonden / vlinder bevestigt de vogelSOORT
 GESLACHT onbekend
 LEEFTIJD leeftijd niet opgegeven
 CONDITIE dood, langer dan 1 week
 HOE/WAARDOOR gevonden; wel iets bekend over de vogel of resten er van
 Niet eerder gemeld

COMMENTAAR

AFSTAND: 839 km RICHTING 232 graden VERSTREKEN TIJD 240 dagen
 Ref: Mar 12 2002-04-12

Surf eens naar <http://wmg.ontheweb.nl>

De vorige keer stonden we langs de Hulsbeek langs het renpad bij De Horst. Wederom had Mientje Piels-Theunissen het weer bij het juiste eind.

Dit keer staan we op een plek waar duidelijk te zien was hoe groot het effect is van Landschaps Beheer Groesbeek. We staan op een smal fietspadje in de berm van een oude, ijzeren weg. In het verleden was de weg dubbelbaans en verboden terrein voor voetgangers en fietsers, maar bij gebrek aan verkeer is hij enkelbaans gemaakt. Momenteel is hij ook toegankelijk voor wandelaars en fietsers. Op de plek waar eens die tweede baan lag, is de grond erg stenig, zo stenig dat het er erg droog is en het in de zomer erg warm wordt. Hierdoor is er een soort woestijn ontstaan waar planten en dieren leven die erg zonninnend zijn en goed tegen droogte kunnen. Toch hebben hier zich struiken en bomen weten te vestigen, waardoor de berm sterk dichtgroeide en het droge, zonnige klimaat steeds meer veranderde in een vochtig, schaduwrijk klimaat. LBG heeft een half jaartje geleden een snoeioperatie uitgevoerd en het struweel grotendeels opgeruimd. Her en der liggen nog takken te drogen uiteindelijk verbrand zullen worden.

Op de plaats waar we nu staan is een soort dwergstruikje blijven staan, die we in Groesbeek niet vaak tegenkomen: de Kruipwilg. Het is een kleine wilgensoort die in duinvalleien vaak algemeen is en die de begroeiing daar het karakter van een toendra geeft. Een andere soort die op deze plek zeer veel voorkomt, is de fraaie, wit bloeiende Grootbloemige Muur. Dit is een zoomplant, die de vinden is aan de randen van bossen of struwelen of in lanen. Door het verwijderen van het struweel zal de grootbloemige Muur wel wat achteruit gaan en zonninnende soorten als Schermhavikskruid en Stijf Havikskruid, die alleen nog aan de rand van het fietspadje in de zon te vinden zijn. Zij zullen zich binnenkort gaan uitbreiden en wellicht zal dan ook Brem, Biggekruid, Grasklokje, Muizenootje zich hier straks weer volop

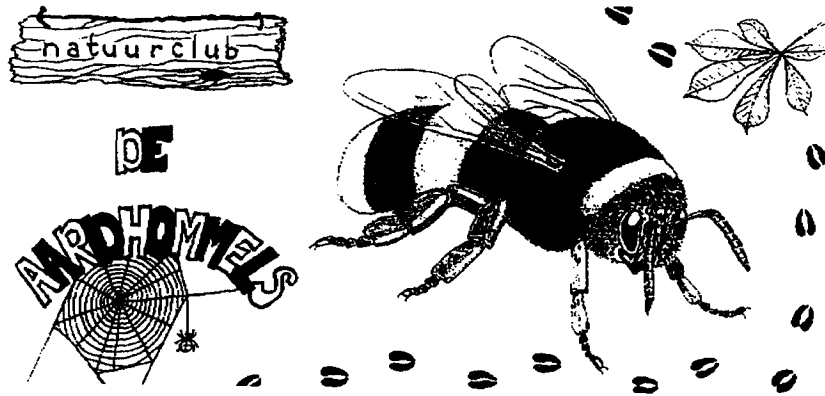
WIE KENT GROESBEEK

vestigen. Misschien gaat er zelfs het groeien en zal de zandhagedis er weer terugkeren. De berm eindigt aan de noordkant aan een diepe sloot, waarvan de taluds erg verruigd zijn, maar waar toch nog pinksterbloemen groeien. Het juiste maaibeheer zou de waarde ervan sterk doen toenemen en het geheel zou tezamen met de droge berm tot een waardevol nat/droog situatie kunnen uitgroeien. Die potenties zijn al eerder onderkent want dit gebiedje zal binnenkort deel gaan uitmaken van een aan te leggen ecologische verbindingzone. Verder ten noorden van de sloot begint het open weiland dat hier ter plekke een bolle vorm heeft. Die is in de laatste ijstijd ontstaan door het opstuiven van zand. Ca. 300 m verderop wordt het uitzicht in die richting begrensd door kleine bosschages met daartussen boerderijen. Het uitzicht naar de zuidkant levert na ca. 100 m een rij boerderijen op die evenwijdig aan onze oude weg gebouwd zijn. Tussen die boerderij is de Duitse stuwwal zichtbaar.

In het verlengde onze weg konden we tot voor kort aan beide einders een kerk zien. Momenteel is dit verschijnsel nog maar aan één kant te zien. De andere kant op is het struweel zo hoog geworden, dat de kerktoren aan het gezicht onttrokken is. Het wordt tijd dat collega's van LBG aan generzijde ook snoeimaatregelen gaan nemen.

Dat was het deze keer.

Oplossingen kunt u sturen aan Henny Brinkhof, Binnenveld 31, 6562 ZW Groesbeek

Aardhommels en Landschapsbeheer Groesbeek vragen Uw hulp.

Sinds bijna een jaar is het aardhommelhol van jeugdnatuurclub "de Aardhommels" gevestigd in het Montessori- college aan de Spoorlaan. Het is een prachtige ruimte die mooi centraal in Groesbeek gelegen is. Sinds ons verblijf in deze ruimte is het ledental van onze club spectaculair toegenomen. Helaas heeft de ruimte één nadeel; er ligt vaste vloerbedekking in die moeilijk schoon te houden is. Vooral omdat onze stofzuiger het begeven heeft.

Daarom hierbij de volgende oproep: Wie kan ons helpen aan een nog goed werkende stofzuiger, zodat ons hommelhoeve eens een goeie voorjaars- schoonmaakbeurt kan krijgen? Hebt U er een en U wilt deze wel afstaan bel dan met Henk Klaassen (3975088) of Paul Leenders (3972405).

Verder zijn de gidsen van Landschapsbeheer Groesbeek op zoek naar het rapport: "kansen voor natuur langs spoorlijn Groesbeek", dat uitgegeven is door de Vlinderstichting in Wageningen in 1996. Het rapport zal ons tot nut zijn bij het werken aan deze voormalige spoorlijn en bij excursies die we daar in de toekomst wellicht gaan geven.

Tot slot is Landschapsbeheer Groesbeek op zoek naar oudere nummers van het milieujournaal en wel de nummers 1 tot 64. Heb je een van deze nummers of nog beter allemaal en wil je deze afstaan voor onze vrijwilligersgroep dan zouden we daar zeer blij mee zijn.

U kunt hiervoor bellen naar Paul Leenders (3972405).

Bij voorbaat dank.

Natuurwandeling op de Sintjansberg

In ben Britt en ik ben 11 jaar. Wij (mijn broer en zusje en moeder) zijn met de GGz en LBG (Landschapsbeheer Groesbeek) een wandeling gaan maken bij de Sintjansberg. Wij gingen met de kindergroep mee. Onze gidsen waren Aline Nell en Paul van de Horst. Mijn vader Henk Eikholt en Peter Pouwels waren gidsen bij de groten.

We begonnen bij de Pannenkoekenbakker en daar zijn we het bos ingelopen. We zagen daar een pit van een kers liggen. We moesten van Aline kijken of er ergens een kersenboom stond. Je kon hem herkennen aan kringen om de stam. We kregen ook nog de opdracht om veren van een vogel te zoeken. Toen we die gevonden hadden, werd ons uitgelegd dat een vos ze eruit bijt en een havik ze eruit trekt. De veren, die een vos eruit bijt hebben een afgebeten vorm en die een havik eruit trekt, die heeft een spitse punt. We moesten ook nog iets heel ouds vinden. Ikzelf had een steentje, een spierwitte, die kon bijvoorbeeld uit de ijstijd geweest zijn.

We kwamen ook bij een paar beekjes en een groot meer. In dat meer zaten kikkervisjes en eenden. We zijn daarna nog bij een watermolen wezen kijken. Daarna zijn we weer verder gelopen naar het restaurant, de Pannenkoekenbakker en hebben we daar pannenkoeken gegeten.

Het was een leuke wandeling en leerzaam. LBG en GGz bedankt voor de leuke wandeling.

Groetjes,
Britt Eikholt

Liefde voor de natuur:

De liefde voor de natuur heb ik van thuis uit meegekregen. M'n vader nam me als kind al mee. Vele wandelingen hebben we gemaakt op de St. Jansberg, het Reichswald (bij ons thuis als 't Pruiswald) en uiteraard d'n Botterpot.

De als kind verkregen basis werd tijdens de middelbare school periode uitgebouwd. Ook het feit dat ik graag buiten ben maakt de beroeps keuze vrij gemakkelijk. Ik werk nu als hovenier en onderhoud samen met m'n collega's Britse en Canadese oorlogs begraafplaatsen, voornamelijk in Oost-Nederland.

Via mijn werk (bij een eerdere werkgever) heb ik Paul Leenders en Michel Rouw leren kennen. Paul en Michel wisten het al eerder, bij mij werd het idee om een natuurgidsen cursus te volgen geboren tijdens de IVN wandeling zandwegen en paden op de Horst in januari 2000. De enthousiaste manier van vertellen, het warm maken van de mensen voor de natuur door de gids van die middag Henk Eikholt, heeft mij doen besluiten om mijn eerder opgebouwde kennis uit te breiden en bij te schaven.

In deze periode ben ik ook lid geworden van L.B.G.

De cursus startte in aug 2000 bij IVN afd. Nijmegen. Nu ruim ander half jaar verder zijn we bijna klaar, in mei gids ik af, in juni volgt nog een eindgesprek en dan zal ook de diploma uitreiking zijn.

In deze ander half jaar hebben we veel natuurgebieden bezocht, geleerd de natuur op veel verschillende manieren te beleven is. In het rijk van Nijmegen maar ook wat verder van huis zijn we geweest, de dierentuin in Arnhem bijv. Of een weekendje Oostvoorne waar de nadruk lag op de flora daar.

Het praten in een groep wordt ook veel geoefend o.a. in een 5 min. praatje.

Als eindproject hebben we met z'n drieën (Paul, Michel, Ik) gekozen voor een fietstocht in en rond Groesbeek, met als rode draad: de ijstijd + de in die tijd ontstane stuwwallen.

Veel tijd en energie steken we erin: lezen, gesprekken links en rechts, stukjes schrijven enz. het is zeker de moeite waard om dit alles te doen, je leert Groesbeek anders kennen en zien. We kunnen de verkregen kennis later weer gebruiken tijdens wandelingen in en rond ons mooie natuurrijke Groesbeek.

Wellicht tot ziens op een van zo'n wandeling

Paul van der Horst.

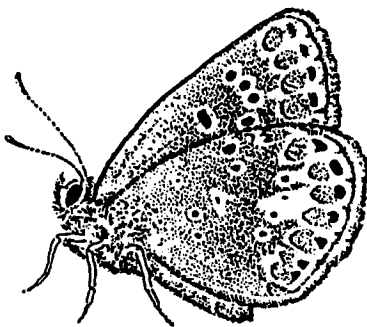
WEET JE WEETJE

Een verschil van dag en nacht

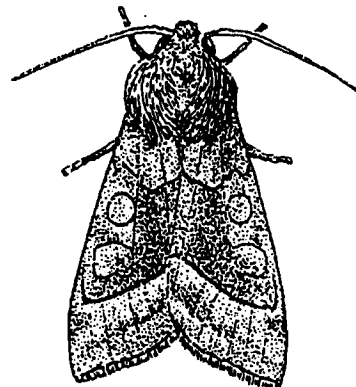
Hallo weet je weetje-lezers! Vorig jaar om deze tijd vertelde ik iets over vlinders en hun metamorfose.

Deze keer meer over verschillende soorten vlinders. In ons land leven ongeveer 2000 soorten, waarvan maar 60 dagvlinders en de rest nachtvlinders. De namen zeggen het al: dagvlinders vliegen overdag en nachtvlinders zijn 's nachts actief. Maar er zijn meer verschillen: zo zijn nachtvlinders vaak bruinig, grijsig of gelig van kleur, terwijl dagvlinders meer heldere kleuren hebben.

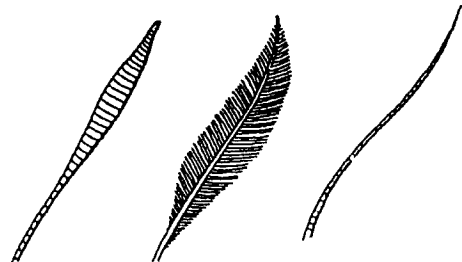
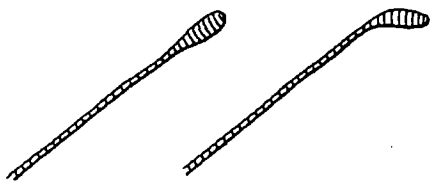
Ook aan de stand van de vleugels (in rust) en de vorm van de voelsprietten kun je een dag- of nachtvlinder herkennen:

dagvlinder

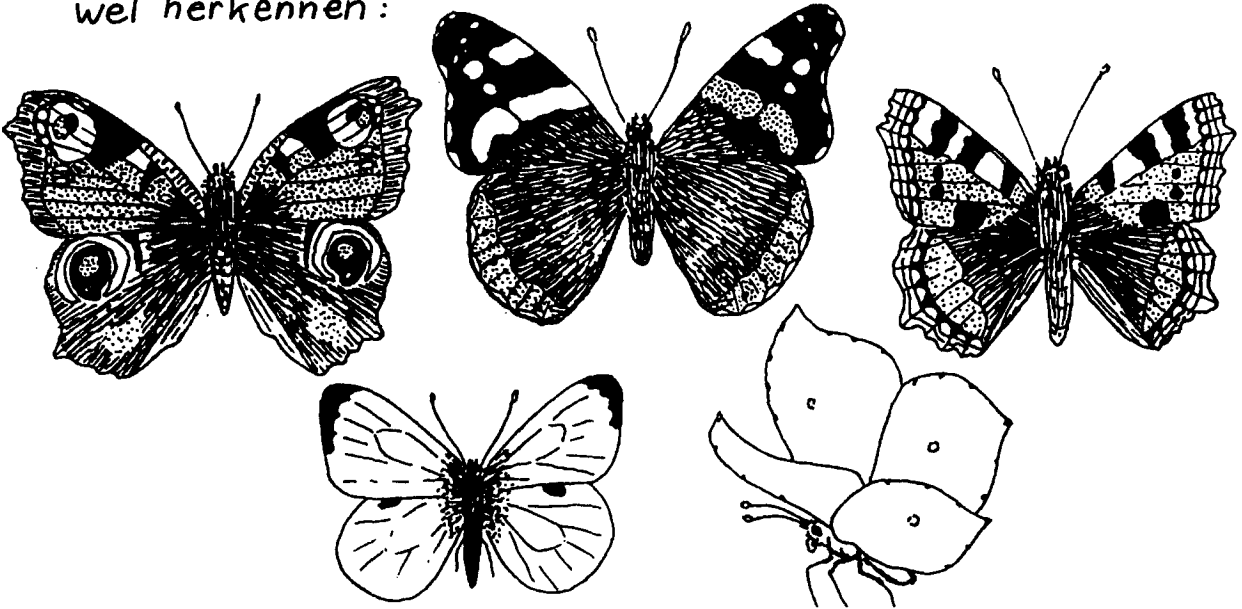

nachtvlinder

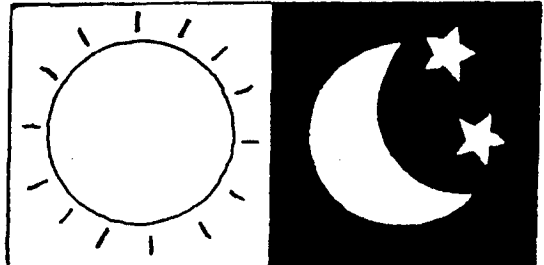
Sommige mensen noemen nachtvlinders 'motten', maar dat klopt eigenlijk niet. Motjes zijn maar één soort nachtvlinder, waarvan de rupsjes graag (wollen) kleren eten. Enkele bekende nachtvlinders zijn verder de Dennepeylstaart, het Blauw weeskind, de Grote beer-

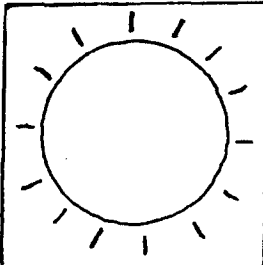

vlinder en verschillende soorten 'nachtuiltjes', waaronder de Huismoeder; een bruine vlinder met gele achtervleugels. Van de dagvlinders ken je misschien de Parelmoervlinder of de Blauwtjes. De vlinders hieronder zul je zeker wel herkennen:

Schrijf de goede naam bij elke vlinder en geef ze de juiste kleuren: Citroenvlinder - dagpauwoog - koolwitje - kleine vos - Atalanta.

En kun je nu in deze tabel de verschillen tussen dag- en nachtvlinders schrijven of tekenen?

		
vorm van de sprieten		
kleur		
stand van de vleugels in rust		
weet je nog andere verschillen?		

Succes!
Jeske de Bekker

Jaarprogramma Landschapsbeheer Groesbeek

Doelstelling

Mensen bewuster maken van de nog aanwezige natuur in hun omgeving, door:

- Het organiseren van educatieve natuurwandelingen
- Het zelf actief bezig te zijn in de natuur, o.a. knotten van bomen, plaggen, maaien en hooien van bermen, plaatsen van nestkasten

Werkgroep: Landschaps Beheer Groesbeek

Opgericht: 16 januari 2000

Onder auspiciën van WMG

Coördinator:	Henk Eikholt	' 024-3973886
	Paul Leenders	' 024-3972405
	Peter Pouwels	' 024-3974266

Wandeling aanvragen, bel een van bovenstaande contactpersonen.

Homepage: www.wmg.ontheweb.nl

Data zaterdag activiteiten 2002 van 9.00 tot 13.00 uur

5 januari	27 april	17 augustus
2 februari	25 mei	14 september
2 maart	22 juni	12 oktober
30 maart	20 juli	9 november
		7 december

Geplande publiekswandelingen:

Data	Locatie	Thema	Tijd
20 januari	Reichswald	Winter	14.00 u
28 april	Foeperpot	Voorjaar	14.00 u
24 mei	Fietstocht*	Vleermuis	21.00 u
3 november	Wolfsberg	Herfst	14.00 u